

**"OVET OVAT JO AUENNEET; NYT MEIDÄN TÄYTYY
YLITTÄÄ KYNNYKSET JA MÄÄRITELLÄ AGENDAMME"**

Celac-järjestön pro-tempore presidenttien argumentointi yhtenäisemmän
Latinalaisen Amerikan puolesta

Ämiir Naboulsi
Maisterintutkielma
Politiikan opintosuunta
Yhteiskuntatieteiden ja filo-
sofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2021

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Ämiir Asser Naboulsi	
Työn nimi "OVET OVAT JO AUENNEET; NYT MEIDÄN TÄYTYY YLITTÄÄ KYNNYKSET JA MÄÄRITELLÄ AGENDAMME" Celac-järjestön pro-tempore presidenttien argumentointi yhtenäisemmän Latinalaisen Amerikan puolesta	
Oppiaine Valtio-oppi/Politiikan opintosuunta	Työn tyyppi Maisterintutkielma
Aika Syksy 2021	Sivumäärä 50
Ohjaaja Pekka Korhonen	
Tiivistelmä <p>Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää miten Celac-järjestön pro-tempore presidentit pyrkivät vakuuttamaan yleisönsä Latinalaisen Amerikan integraation hyödyistä ja Yhdysvaltojen vaikutusvallan negatiivisuudesta. Tarkoitukseni on tarkastella ja analysoida Raul Castron, Rafael Correan ja Guillermo Solís in puheita aiheesta aikavälillä 2014-2016.</p> <p>Tutkimuksessa tarkastelen aineistosta löydettyjä argumentteja retoriikka-analyysin kautta sekä maailmanjärjestelmäteorian näkökannasta. Analyysimenetelmäni tarjoaa työkalut puheiden pitäjien argumentaation tarkasteluun sekä retorisiin elementteihin, joilla pyritään vakuuttamaan yleisö. Tutkimuksessa peilataan myös Latinalaisen Amerikan integraatiota kansainväliseen politiikkaan ja suurvaltasuhteisiin. Yhdysvaltojen lisäksi Kiinan ja Euroopan unionin roolit alueella nousevat tarkastelun kohteiksi.</p> <p>Tutkimukseni tulokset paljastivat useita seikkoja Celac-järjestön ja sen pro-tempore presidenttien pyrkimyksistä koskien Latinalaisen Amerikan integraatiota. Integraation positiivisia puolia ja hyötyjä pyrittiin perustelemaan muun muassa alueen itsenäisyyden tavoittelulla, luonnonvarapolitiikalla, rauhan edistämällä ja kansainvälisen toimijakuvan parantamisella. Yhdysvaltoihin pyrittiin luomaan selkeää pesäeroa retorisilla keinoilla, spesifisten historiallisten tapahtumien korostamisella ja oman latinalaisamerikkalaisen identiteetin vahvistamisella.</p>	
Asiasanat Latinalainen Amerikka, integraatio, retoriikka, maailmanjärjestelmä, politiikka	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	LATINALAINEN AMERIKKA JA INTEGRAATIO	3
	2.1 Integraatiosta	3
	2.2 Yhdysvallat ja OAS	5
	2.3 Mercosur, Unasur ja Alba	6
	2.4 Celac	8
	2.5 Kiina	9
3	TUTKIMUSAINEISTO, TEORIA JA METODOLOGIA.....	11
	3.1 Huippukokousten avajaispuheet.....	11
	3.2 Maailmanjärjestelmäteoriasta.....	12
	3.3 Retoriikasta	15
4	AINEISTON ANALYYSI.....	18
	4.1 Argumentointi Yhdysvaltojen hegemoniaa vastaan	18
	4.1.1 Historialliset argumentit Yhdysvaltojen hegemoniaa vastaan.....	18
	4.1.2 Nykyhetken argumentit Yhdysvaltojen hegemoniaa vastaan.....	23
	4.2 Argumentointi integraation puolesta	28
	4.2.1 Alueelliset sisäpoliittiset argumentit integraation puolesta	28
	4.2.2 Alueelliset ulkopoliittiset argumentit integraation puolesta.....	34
5	LOPPUPÄÄTELMÄT	39
	LÄHTEET	42

1 JOHDANTO

”Kutsumme mielellämme itseämme toivon mantereeksi. Tämä toivo on kuin lupaus taivaasta, velkakirja, jonka lunastaminen lykkääntyy loputtomiin”. (Neruda 1974.) Nobel-palkittu runoilija Pablo Neruda on onnistunut kuvailemaan Latinalaista Amerikkaa, sen luonnetta ja alueen haastetta nousta merkittäväksi kansainväliseksi tekijäksi. Kyseinen haaste on edelleen ajankohtainen kysymys tänä päivänä. Nerudan sanat Latinalaisesta Amerikasta raottavat hyvin ovea pro gradu -tutkielmaani.

Latinalainen Amerikka tarjoaa politiikan tutkijalle runsaasti mielenkiintoisia aiheita tutkittavaksi. Alueen integraatiokeskustelu ja siihen liittyvät aspektit ovat olleet tapetilla jo vuosikymmeniä. Tutkin pro gradu -tutkielmassani Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen järjestön (Celac) pro-tempore presidenttien puheita. Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños eli Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen järjestö perustettiin vuonna 2011 (De La Barra & Della Buono 2016). Tarkemmin muotoiltuna olen tutkinut millaisia argumentteja puheiden pitäjät esittävät Latinalaisen Amerikan integraation puolesta, toisin sanoen millaista argumentatiivista politiikkaa harjoitetaan. Tutkin aineistoani retorisen analyysin kautta ja maailmanpolitiikan teoreettisen tulkintakäsitteistön osalta olen tukeutunut analyysissäni maailmanjärjestelmäteoriaan. Tutkimuskysymykseni on siis muotoa, millaisilla argumenteilla puheiden pitäjät pyrkivät vakuuttamaan yleisönsä Yhdysvaltojen negatiivisesta vaikutuksesta integraatioon ja millaisilla argumenteilla puolletaan alueen integraatiota.

Tutkimukseni tuo uudenlaista näkökulmaa Latinalaisen Amerikan integraation tarkasteluun. Aiempaa tutkimusta Celac-järjestön roolista alueen integraatiossa on toki olemassa, mutta retorisesta näkökulmasta maailmanjärjestelmäteoriaan tukeutuen on tutkimus vielä uutta. Tämä selittynee osittain sillä, että järjestönä Celac on vielä suhteellisen nuori. Tutkimukseni tarjoaa ennen kaikkea mahdollisesti uutta näkökulmaa Celac-järjestön tulevaisuuden näkymiin sekä niin alueen sisäiseen integraatioon kuin myös alueen ulkopoliittiseen toimijuuteen. Lisäksi tutkimukseni avaa näkökulmia siihen kuinka eri suurvaltojen läsnäolo alueella vaikuttaa integraatiokehitykseen. Uskon, että on varsin hedelmällistä tutkia syvemmin tapoja, joilla Celac on uusimpana järjestönä alueella onnistunut ja mahdollisesti tulee onnistumaan Latinalaisen Amerikan yhtenäistämässä.

Etenen tämän tutkimuksen toisessa luvussa kohti analyysia taustoittamalla ja tuomalla esiin Latalaisen Amerikan integraatiokeskustelua ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Kyseisen luvun tarkoituksena on luoda tarpeeksi kattava kuva alueen integraatiosta ja siihen vaikuttavista tekijöistä tutkimuskysymystä ajatellen. Kolmannessa luvussa tuon tarkemmin esille valikoimani aineiston sekä pureudun retoriikan ja maailmanjärjestelmäteorioihin. Analyysiosuudet olen jakanut temaattisesti kahteen eri asiakokonaisuuteen. Ensimmäisessä osuudessa tutkin aineistosta nousevia argumentteja Yhdysvaltojen hegemoniaa vastaan ja millä tavoin tämä jarruttaa alueen integraatiopyrkimyksiä. Toisessa osuudessa tutkin, millaisia argumentteja integraation puolesta esitetään ja millaisten toimien kautta integraatiota kehoitetaan ajamaan eteenpäin.

2 LATINALAINEN AMERIKA JA INTEGRAATIO

2.1 Integraatiosta

Latinalaisen Amerikan voidaan katsoa syntyneen eurooppalaisten ja alkuperäisamerikkalaisten kulttuurien yhteentörmäyksestä. Vaikka käsite ei ole varsinaisesti maantieteellinen, aluetta ollaan rajattu eri tavoin. Määrittelijästä riippuen, se voi käsittää koko Yhdysvaltain eteläpuolella olevan alueen mukaan lukien Amerikan mantereen läheisyydessä olevat saaret. (Kettunen & Vuola 2014, 14.) Toimin itse tämän määrittelyn mukaan, eli viitatessani Latinalaiseen Amerikkaan tulevilla sivuilla tulee se käsittää kattavan myös Karibian alueen. Juuret Latinalaisen Amerikan integraation unelmasta ovat historiallisessa dekolonisaatiossa. Simón Bolívarin muotoilema visio yhteisestä Amerikasta kytee yhä mielikuvissa. (Kennedy & Beaton 2016.) Osittain tästä johtuen Latinalaisessa Amerikassa on lähes yksimielinen yhteisymmärrys poliittisten, taloudellisten ja sosiaalisten toimijoiden välillä siitä, että alueellinen integraatio auttaisi aluetta ja johtaisi huomattavaan taloudelliseen kasvuun ja tasa-arvoon (Malamud 2015).

Unelma integraatiosta ja sen konkreettinen tavoittelu on Latinalaisen Amerikan alueella pitkä historiallisesti rakentunut prosessi. Kyseinen prosessi on vuosien saatossa kohdannut ylä- ja alamäkiä, minkä aikana käsitykset integraatiosta ja etenkin siitä, mitä siihen tarkalleen ottaen sisältyisi, ovat muuttuneet. Alueellinen poliittinen, taloudellinen ja kaupallinen integraatio, johon usein liittyy vahvasti luonnonvarapolitiikkaan, ovat olleet debattien keskiössä. Myös tasa-arvo, koulutus ja erilaiset kehitysyhteistyöhön liittyvät kysymykset nousevat tasaisin väliajoin otsikoihin integraatiokeskusteluissa. Keskeisintä kuitenkin on, mitä tulisi integroida, mitkä eri maat olisivat siinä osallisina ja millä tavalla. Selkeiden vastausten puuttuminen näihin kysymyksiin on johtanut voimakkaisiin eroihin integraatioprosesseissa (Malamud 2015).

Integraatiokeskustelua hankaloittaa edelleen alueen useiden eri järjestöjen päällekkäisyydet, jotka ovat johtaneet ristiriitoinen järjestöihin kuuluvien maiden kesken. Tavoitteiden ja sopimusten ristiriidat sekä useiden järjestöjen institutionaalinen heikkous ovat tehneet integraatiosta lievästi sanottuna sekavan kokonaisuuden. (Kennedy & Beaton 2016.) Integraation pohjalla eräänlaisena historiallisena katalysaattorina toimii edelleen yllä mainittu Simón Bolívar, jota pidetään laajalti Latinalaisen Amerikan alueella integraation isänä ja johtajana.

Kennedyn ja Beatonin mukaan Latinalaisen Amerikan integraatiopyrkimykset voidaan jakaa kahteen aaltoon. Ensimmäinen tapahtui 1950–60-luvuilla, jolloin Latinalaisen Amerikan maat solmivat keskenään vapaakauppasopimuksia tarkoituksenaan vähentää taloudellista riippuvuutta ulkomaisista markkinoista. Toinen integraatioaalto lähti liikkeelle Kylmän sodan jälkeen 1990-luvulla ja sen tavoite oli vastakkainen ensimmäisen integraatioaalton kanssa. Vapaakauppa ja markkinoiden laajentuminen nousivat keskiöön Latinalaisessa Amerikassa. Mercosur järjestön synty vuonna 1991 toimii tästä hyvänä esimerkkinä. (Kennedy & Beaton 2016.)

Yhdysvaltojen huomion keskittyminen Afganistaniin, Euroopan unionin osittainen vetäytyminen Latinalaisesta Amerikasta ja talouskriisi vuonna 2008 jättivät eräänlaisen valtatyhjiön Latinalaiseen Amerikkaan, mikä mahdollisti uusien integraatiostrategioiden syntymisen (Bernal-Meza 2013). Kennedyn ja Beatonin mukaan Yhdysvaltojen huomio kiinnittyi jo aiemmin muualle, etenkin vuoden 2003 Irakiin maahantunkeutumisen jälkeen (Kennedy & Beaton 2016). Usein alueen integraatiojärjestöjen strategisesta suunnittelusta ja eteenpäin viemisestä ovat vastanneet Latinalaisen Amerikan ”jättiläiset” Brasilia ja Meksiko. Eritoten Brasilia on tavoitellut suurta ja johdettavaa asemaa Latinalaisessa Amerikassa pehmeän vallan keinoin (Kennedy & Beaton 2016). Samanaikaisesti Kiinan merkitys alueella on kasvanut huomattavasti, jota tulen käsittelemään tarkemmin erillisessä alaluvussa.

Latinalaisen Amerikan alueella on syntynyt lukuisia integraatiojärjestöjä vuosien aikana. Uusia järjestöjä syntyi kiihtyvään tahtiin etenkin 2000-luvulla, kuten edellä mainittu. Poliittisia, kaupallisia ja taloudellisia järjestöjä on pitkä liuta erinäisine tehtävineen. Osa syntyneistä järjestöistä ovat menettäneet merkityksensä, ovat nykypäivänä marginaalisessa asemassa alueen integraatiokehityksen kannalta tai eivät yksinkertaisesti kykene saavuttamaan asettamia tavoitteita.

Merkille pantavaa tässä värikkäässä järjestöjen kesken on se, että usein kaupallisen, taloudellisen ja poliittisen yhteistyön lisääminen on keskeisin syy alueelliselle yhdentymiselle (Vivares, Torres-Lombardo & Cvetich 2014). Luis Suárez-Salazar näkee toisaalta, että Latinalaisessa Amerikassa syntyneet järjestöt ovat eräänlainen vastalause Yhdysvaltojen poliittis-taloudellisille sopimuksille ja Amerikan valtioiden järjestön (OAS) harjoittamalle hallinnalle (Suárez-Salazar 2012). Edellä mainittu näkökulma antaa hieman kärjistetyn kuvan Latinalaisen Amerikan alueella syntyneiden järjestöjen tarkoitusperistä. On tärkeää huomioida, että monilla alueen mailla kuten Meksikolla, on useita etenkin kaupallisia sopimuksia Yhdysvaltojen kanssa, mistä ne

hyötyvät taloudellisesti. Kennedyn ja Beatonin mukaan juuri Meksikolla on erityinen suhde Yhdysvaltoihin sen ollessa äärimmäisen riippuvainen Yhdysvaltojen markkinoista (Kennedy & Beaton 2016).

2.2 Yhdysvallat ja OAS

Yhdysvaltojen läsnäolo ja hegemoninen asema Latinalaisessa Amerikassa perustuvat mittaviin resursseihin, haluun ylläpitää suhteita alueen poliittisen eliitin tai sosiaalisten ryhmittymien kanssa ja strategiseen kyvykkyyteen ovat merkittäviä tekijöitä alueen kehityksessä (Muno & Brand 2014). Näin ollen Latinalaisen Amerikan geopolittinen sijainti ei ainakaan ole helpottanut alueen sisäisiä pyrkimyksiä integroitua. Yhdysvaltojen hegemonia Latinalaisessa Amerikassa on ollut historiallisesti kietoutunut alueen politiikkaan ja talouteen (Biegon 2017). Yhdysvaltojen hallinnoima OAS-järjestö ja ”Washingtonin konsensus” ovat asioita, jotka ovat linkittyneitä Yhdysvaltojen asemaan Latinalaisessa Amerikassa.

Munon ja Brandin mukaan useita narratiiveja on rakentunut historian saatossa Yhdysvaltojen ja Latinalaisen Amerikan välille. Tästä joukosta on kuitenkin helposti erotettavissa kaksi pääasiallista narratiivista, Monroen oppi ja hyvä naapuri -politiikka. Monroen opin mukaan Latinalainen Amerikka edustaa Yhdysvaltojen takapihaa, mikä sai alkunsa presidentti James Monroen viestistä kongressille vuonna 1823. Sotilaalliset väliintulot ja vahva puuttuminen alueen sisäisiin asioihin ovat olleet keskeisiä Monroen opissa. Hyvä naapuri -politiikka perustuu kumppanuuteen ja tasa-arvoon Pohjois- ja Etelä-Amerikan välillä. Franklin Delano Roosevelt vei narratiivista eteenpäin 1930-luvulla. Tuohon asti Monroen oppi oli ollut hallitsevana narratiivina Yhdysvaltojen ja Latinalaisen Amerikan välillä. 1930-luvun ja toisen maailmansodan lopun välillä vallitsi hyvä naapuri -politiikka. Toisen maailmansodan jälkeen Latinalaisesta Amerikasta muodostui Kylmän sodan taistelutanner, mikä tarkoitti paluuta Monroen oppiin. Nykyaikaa Kylmän sodan jälkeen kuvastaa molempien narratiivien sekoitus, jossa Yhdysvallat muovaavat molempia oppeja vallitsevien tilanteiden mukaan. Taloudellisesta yhteistyöstä riippumatta Yhdysvaltojen ja Latinalaisen Amerikan suhdetta on aina leimannut Yhdysvaltojen hegemoninen asema, jossa Latinalaiseen Amerikkaan kohdistuvat pyrkimykset kontrolloida oli ja on edelleen läsnä. Taloudellisesta yhteistyöstä huolimatta Yhdysvaltojen ja Latinalaisen Amerikan suhdetta on aina leimannut Yhdysvaltojen hegemoninen asema, josta käsin se on pyrkinyt ja edelleen pyrkii kontrolloimaan Latinalaista Amerikkaa. (Muno & Brand 2014.)

Yhdysvallat perusti OAS-järjestön vuonna 1948 korvaten aikaisemman Pan-Amerikan unionin. Järjestön alkuperäisenä tarkoituksena oli edistää alueen rauhaa, turvallisuutta ja mantereiden välistä solidaarisuutta. Yhdysvaltojen liikkeelle panema ja hallitsema järjestö on nähty keinona ylläpitää ja edistää Yhdysvaltojen hegemonista

asemaa alueella. (Segovia 2013.) Washingtonin konsensus on käsite, joka on vahvasti linkittynyt Yhdysvaltojen asemaan Latinalaisessa Amerikassa. Kyseistä oppia on ajettu alueella 1980-luvulta lähtien (Biegon 2017). Washingtonin konsensuksella tarkoitetaan tapaa, jolla Yhdysvallat ajaa omaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista etuaan alueella (Segovia 2013). Huomioitavaa on, että edellä mainittua Washington konsensusta on harjoitettu myös muualla maailmassa. Yhdysvallat on pyrkinyt kaksin- ja monenvälisten alueellisten sopimusten kautta kietomaan Latinalaisen Amerikan alueen yhä tiiviimmin omaan hallintaansa ja samalla integroimaan maiden poliittista ja taloudellista järjestelmää itseensä (Biegon 2017). Suárez-Salazarin mukaan edellä mainituilla sopimuksilla Yhdysvallat myös pyrkii pääsemään käsiksi alueen mittaviin luonnonvaroihin sekä estää mahdollisten valtiollisten tai valtiosta riippumattomien vastarintaliikkeiden synnyn (Suárez-Salazar 2012). Yhdysvalloilla on *de facto* hegemoninen asema Latinalaisen Amerikan alueella, jonka ylläpitämiseen se käyttää resurssejaan laajasti.

Suárez-Salazar argumentoi, että yksi painavimmista syistä, joilla Yhdysvallat ylläpitää hegemonista asemaansa Latinalaisessa Amerikassa, on sen sotilasvoimat (Suárez-Salazar 2012). Edellä mainittu väite ei ole tuulesta temmattu, mikäli katsotaan Yhdysvaltojen sotilasvoimien panosta Latinalaisessa Amerikassa. Munon ja Brandin mukaan Yhdysvalloilla on edelleen sotilastukikohtia jokaisessa alueen maassa ja samalla Yhdysvallat on ylivoimaisesti eniten puolustusvoimiin rahaa käyttävä maa kansainvälisesti (Muno & Brand 2014).

2.3 Mercosur, Unasur ja Alba

Mercosur perustui alun perin Brasilian ja Argentiinan välisiin suhteisiin. Järjestön tärkeimpinä tavoitteina ovat teollisuuden edistäminen, integraatio, markkinoiden avaaminen maiden välille ja teknologinen kehitys. Osana tätä Brasilia tavoitteli suurempaa kansainvälistä roolia monipuolistamalla omia markkinoitaan. (Bernal-Meza 2013.) Brasiliaa voi kutsua Latinalaisen Amerikan jättiläiseksi, joka on pyrkinyt entisestään vahvistamaan rooliaan ja asemaan 2000-luvulta lähtien alueella. Maan pinta-ala ja bruttokansantuote vastaavat kooltaan lähes koko muuta Latinalaista Amerikkaa (Malamud 2015).

Brasilian ja Argentiinan välille perustettua Mercosuria voisi luonnehtia nykypäivänä epätäydelliseksi tulliliitoksi, jossa kaupankäynti on sen tärkein elementti. Järjestö on hyötynyt laajentamalla ja hyväksymällä uusia jäseniä mukaansa, mutta se on menettänyt merkitystään yhteismarkkinoille johtavassa prosessissa. Omalla tavallaan edellä mainittu järjestö tai tulliliitto on ulosmitannut potentiaalinsa. Bernal-Mezan mukaan se ei tule saavuttamaan kokonaisia yhteismarkkinoita, koska Brasilian edut

eivät sisälly tähän tavoitteeseen. Toiseksi, Argentiinan ja Brasilian kahdenväliset suhteet riippuvat suurilta osin Buenos Airesin päätöksistä, jotka eivät mukaile integraation logiikkaa vaan suosivat sisäpolitiikkaa. (Bernal-Meza 2013.)

Brasilialla on sormet pelissä useassa eri integraatioyhteyksessä ja järjestössä Latinalaisen Amerikan alueella. Muun muassa Unasur on Brasilian liikkeellepanema hanke, jonka tavoitteena on alueellinen yhdistyminen, eritoten infrastruktuuriin panostaminen (Bernal-Meza 2013). Kyseinen järjestö on omalla tapaa pragmaattinen ja se on pyrkinyt ratkomaan alueellisia ongelmia etenkin talouden osalta. Myös turvallisuus- ja puolustuskysymykset ovat nousseet aika ajoin järjestön agendalle. (Bernal-Meza 2013.) Brasilia oli myös vahvasti mukana Celac-järjestön perustamisessa.

Kennedy ja Beaton argumentoivat, että Unasur olisi Brasilialle tärkein alueellinen integraatiojärjestö, joka takaisi sosiaalisen rauhan, sekä infrastruktuurin ja kaupallisen puolen integraation (Kennedy & Beaton 2016). Alueellisten integraatiojärjestöjen lisäksi Brasilia on aktiivisesti edistänyt yhteistyötä muiden kolmannen maailman valtioiden järjestöjen kanssa. Esimerkkinä BRICS-ryhmä, johon kuuluu Brasilian lisäksi Kiina, Intia, Venäjä ja Etelä-Afrikka, jonka tavoitteena on kasvattaa omaa kansainvälistä roolia (Malamud 2015).

Bolivarilainen liittouma Amerikkamme kansojen hyväksi (Alba) eroaa huomattavasti edellä käsittelemistäni järjestöistä ideologisesti. Alba sai alkunsa vuonna 2004 Venezuelan ja Kuuban yhteistyöstä, jonka tarkoituksena oli vastustaa Yhdysvaltojen vapaakauppasopimusta (Lo Brutto & Vásquez-Salazar 2015). Munon ja Brandin mukaan Alba oli eräänlainen kuolemanlaukaus Yhdysvaltojen Monroen doktriinille (Muno & Brand 2014). Patria Grande -käsite toimii Alban lähtökohtana. Patria Grande on 1900-luvulla Latinalaisessa Amerikassa syntynyt käsite, joka nousee usein integraatiokeskusteluissa esille. Käsitteellä tavoitellaan ja ajetaan Latinalaisen Amerikan integraatiota. (Malamud 2015.) Järjestön jäsenmailla on lähtökohtaisesti kriittinen näkökulma vapaaseen kauppaan ja globalisaatioprosessiin (Bernal-Meza 2013). Näistä lähtökohdista ei ole väärin tehdä johtopäätöksiä ja todeta, että kyseisen järjestön ja Yhdysvaltojen välille ei ole kehittynyt ystävällisiä suhteita. Anti-imperialismi, kansojen integraatio ja bolivarismi ovat Alban ideologian ytimessä. Suárez-Salazar mainitseekin, kuinka Yhdysvallat yrittää parhaansa mukaan laittaa kapuloita Alban toiminnan rattaisiin (Suárez-Salazar 2012).

Kennedyn ja Beatonin mukaan Alba on järjestönä menettänyt merkitystään, eikä näin ollen näyttele suurta roolia alueen integraatiossa tai ole tosissaan haastamassa OAS-järjestön asemaa alueella (Kennedy & Beaton 2016). Lo Brutto ja Vásquez-Salazar pitävät Albaa todellisena järjestönä, jolla on strategista kyvykkyyttä rakentaa jotain kestäväää (Lo Brutto & Vásquez-Salazar 2015). Kuten huomaamme, ristiriitoja Latinalaisen Amerikan integraatiosta löytyy myös tutkijoiden keskuudesta.

2.4 Celac

Celac-järjestön synty lähti liikkeelle Brasilian ja Mexican aloitteesta vuonna 2010. Järjestö perustettiin virallisesti joulukuussa 2011. Järjestöön kuuluu 33 maata, mikä tekee siitä suurimman ja uusimman integraatiojärjestön Latinalaisen Amerikan alueella. Huomionarvoista kyseisessä järjestössä on se, että siihen ei kuulu Yhdysvallat ja Kanada. (Kennedy & Beaton 2016.) Tätä seikkaa voi pitää eräänlaisena vastalauseena eritoten Yhdysvaltojen rooliin alueen integraatiossa. Järjestön tavoitteena ja samalla haasteena on tulla monenväliseksi foorumiksi, jonka avulla Latinalaisen Amerikan ja Karibian alue voi ilmaista itseään yhdellä äänellä ja siten vahvistaa asemaansa kansainvälisesti. Celac on rakennettu kuuden elimen ympärille tärkeimpinä valtion ja hallitusten päämiesten huippukokous, ulkoministerikokous ja puheenjohtajakausi. (Bernal-Meza 2013.)

Celac-järjestöä voisi luonnehtia uudenlaiseksi integraatioyritykseksi, joka teoriassa omaa potentiaalia menestyäkseen. Järjestöön kuuluvien maiden määrä on suurin tähän mennessä rakennetuista integraatiojärjestöistä. Järjestön sisältä löytyy runsaasti kehitysideoita niin alueen sisä- kuin ulkopoliittikkaankin. Järjestön toimintaan ja sen toteutukseen liittyy kuitenkin myös kysymysmerkkejä. Uusin toimija Latinalaisen Amerikan integraatiokentällä ei ole täysin säästynyt kritiikiltä, johon alan tutkijat ovat tarttuneet. Kuten aikaisemmin Albaa käsitellessäni myös argumentit Celacista vaihtelevat. Roberto Yepen mukaan Celacin suurimpana uhkana on mahdollisesti historian toistaminen turhautumisella, jota on ilmennyt aikaisemmilla alueellisilla järjestöillä (Yepe 2014).

Järjestön koostuessa 33 eri maasta siihen sisältyy eriäviä mielipiteitä erityisesti siitä, kuinka järjestön toimintaa tulisi viedä eteenpäin ja millainen rooli sillä on alueen integraatiossa. Muun muassa Venezuela, Bolivia, Kuuba, Ecuador ja Nicaragua pitävät järjestöä todellisena uhkana Yhdysvaltojen hallinnoiman OAS-järjestön olemassaololle ja toiminnalle (Segovia 2013). Peru ja Chile ovat esimerkkeinä maista, jotka eivät yhdy edellä mainittujen maiden mielipiteeseen (Segovia 2013). Eriäviä mielipiteitä voidaan siis huomata järjestön sisällä. Lisäksi aiemmin mainitut päällekkäisyydet alueen muiden järjestöjen kanssa tuovat omat haasteensa toiminnalle. Etupäässä Alba ja Mercosur toimivat osittain päällekkäin tuoreimman integraatiojärjestön kanssa. Tämä on aiheuttanut valinnanvaikeuksia eri alueen maille järjestöjen välillä. Segovia mainitseekin, kuinka Uruguay, Peru ja Kolumbia ovat keskittyneet enemmän Mercosuriin kuin Celac-järjestöön (Segovia 2013). Haasteena on myös Celacin johtavien valtioiden erilaiset visiot järjestön alueellisesta ja kansainvälisestä roolista. Venezuelan pyrkiessä ajamaan järjestölle vahvempaa institutionaalista pohjaa, Brasilia on suosinut kevyempää yhteistyötä. (Kennedy & Beaton 2016.)

Tähän kulminoituu niin Celac-järjestön sisäinen kuin myös laajemmin katsottuna alueen integraatiokehityksen johtajuuskysymys. Brasilialle Celac edustaa kansainvälistä keskustelufoorumia ja samalla areenaa pehmeän vallan käytölle (Kennedy & Beaton 2016). Celacin avulla Brasilialle avautuu keino päästä ”virallisesti” Latinalaisen Amerikan johtajaksi, kuitenkin varoen kansainvälisen poliittisen tilanteen vakaana pitämistä. Väliä tulisi joka tapauksessa pitää hyvinä Yhdysvaltojen kanssa, mitä Kennedy ja Beaton kuvaavat yhteisymmärtävänä hegemoniana. (Kennedy & Beaton 2016.) Mikäli tarkastellaan koko alueen integraatioprosessin johtajuuskysymystä, nousevat Brasilia ja Meksiko pelilaudalle. Meksiko tavoittelee koko Latinalaisen Amerikan kattavaa integraatiota, kun taas Brasilia suosii selvästi Etelä-Amerikkalaista integraatiota, joka keskittyy etenkin talouden ja kaupan integraatioon (Malamud 2015). Euroopasta tuttu Saksan ja Ranskan välinen vahva akseli voisi toimia Latinalaisessa Amerikassa Brasilian ja Meksikon välillä, mikä edesauttaisi alueen integraation eteenpäin viemisessä (Malamud 2015).

Segovian mukaan Celac edustaa rohkeaa Latinalaisen Amerikan geopolittista uudelleen muokkaamista, jolla voisi olla rahkeet tulevaisuudessa OAS-järjestön siivuttamiseen (Segovia 2013). Yhteisten ulkopoliittisten linjojen muodostaminen on myös tärkeä osa järjestön toimintaa (Bernal-Meza 2013). Kennedy ja Beaton näkevät Celac-järjestön uutena, mutta samalla vanhojen perinteiden ja historian päälle rakennettuna järjestönä, jonka institutionaalinen heikkous jarruttaa sen kasvua kansainvälistä keskustelufoorumia edemmäs (Kennedy & Beaton 2016). Alan tutkijoiden näkemysten välillä esiintyy eroavaisuuksia järjestön kapasiteetista ja potentiaalista kehitystä eteenpäin. Yepe tarttuu kiinni järjestön kansainväliseen asemaan, jota se on onnistunut vakiinnuttamaan ja näkyvyyttä, jota se on parantanut rakentamalla dialogia muun muassa Kiinan, Intian, Venäjän ja Euroopan unionin kanssa (Yepe 2014). Malamud puolestaan pitää Celacin lähentymistä laajasti eri maiden ja alueiden kanssa sekavana, mikä entisestään on monimutkaistanut järjestön toimintaa. Alueen eri maat suhtautuvat eri tavoin toisiinsa, mikä on aiheuttanut jänniteitä Celac-järjestön tiettyjen alueen sisäisten ja Latinalaisen Amerikan ulkopuolisten maiden välisen dialogin rakentamisessa. (Malamud 2015.)

2.5 Kiina

Kylmän sodan päättymisen jälkeen 2000-luvun puoliväliin saakka Kiinan suhdetta Latinalaiseen Amerikkaan voisi kuvailla melko etäiseksi. Suuria investointeja tai laajamittaista kaupankäyntiä ei tapahtunut. Yhdysvaltojen merkittävä läsnäolo Latinalaisen Amerikan alueella sekä alueen suhteet Euroopan unioniin, Japaniin ja Etelä-Koreaan tiedostettiin Kiinassa. Vuoden 2008 talouskriisi heikensi Yhdysvaltojen ja muiden länsimaiden asemaa Latinalaisessa Amerikassa mikä avasi mahdollisuuden

Kiinalle ottaa suurempaa roolia alueella. Maan kaupankäynti kasvoi huomattavasti 2000-luvun lopusta 2010-luvun alkuun alueella. 2000-luvun puolivälistä lähtien Kiinan valtion johtajien useat vierailut alueella ja APEC-yhteistyöhön osallistuminen synnyttivät spekulatioita kiinalaisten roolin kasvamisesta alueella. Erityisesti tuki Venezuelalle ja Hugo Chavezille nostatti karvoja länsimaissa. Kiinan nouseva ja jatkuva tarve eri luonnonvaroille ja energioille pakotti sen siirtämään katseensa rikkaiden maiden luonnonvararesursseista edullisempiin vaihtoehtoihin, kuten Latinalaiseen Amerikkaan. (Sutter 2012, 295, 323 – 324, 328.)

Kiina on tällä hetkellä suurin kauppakumppani monille Latinalaisen Amerikan maille ja se pyrkii ottamaan suurempaa jalansijaa niin infrastruktuurin, tietoliikenteen kuin myös luonnonvarojen osalta vuosi vuodelta (Biegon 2017). Vuodesta 2000 vuoteen 2015 Kiinan ja Latinalaisen Amerikan maiden välinen kauppa on kasvanut 10 miljardista 280 miljardiin dollariin. Kiinan investoinnit alueella keskittyvät pitkälti projekteihin, joiden kautta raaka-aineiden ja luonnonvarojen hankinnat muun muassa teitä ja satamia varten onnistuvat helposti. Kiinalaisten investoinneissa ja kaupankäynnissä on havaittavissa myös poliittinen aspekti. Sutterin mukaan Yhdysvaltojen aseman heikentäminen ja moninapaisen maailmankuvan rakentaminen ovat osa Kiinan agendaa Latinalaisessa Amerikassa. Kiina käy usein kauppaa ja myöntää suuria lainoja Latinalaisen Amerikan maille, joita Yhdysvallat, EU ja kansainvälinen yhteisö ovat rankaisseet sanktioilla ja kritiikillä. (Sutter 2012, 296 – 298, 332.)

Erityisesti Xi Jinpingin hallitus on lujittanut kaupankäyntiä ja suhteita Latinalaisen Amerikan eri järjestöjen kanssa. Tästä kenties tärkeimpänä esimerkkinä Kiinan ja Celacin välisen foorumin perustaminen. Kiina on ottanut Latinalaisen Amerikan mukaan Silkkitie-ohjelmaansa, mikä kielii siitä, että fyysisestä etäisyydestä huolimatta maa on läheinen alueen kanssa. (Creutzfeldt 2019.)

3 TUTKIMUSAINEISTO, TEORIA JA METODOLOGIA

3.1 Huippukokousten avajaispuheet

Celac järjestää vuosittain huippukokouksen jossa pro-tempore presidenttiys vaihtuu henkilöltä toiselle ja näin ollen myös jäsenmaalta toiselle. Meksiko presidenttinsä Andrés Manuel López Obradorin johdolla pitää vuonna 2021 järjestön pro-tempore presidenttiyttä. Pro-tempore presidentti toimii järjestön johdossa vuoden ajan tärkeimpänä tehtävänä edistää muun muassa poliittista ja taloudellista dialogia muiden jäsenmaiden ja kansainvälisen yhteisön välillä (Kennedy & Beaton 2016).

Rakenteellisesti huippukokoukset ja siellä pidettävät avajaispuheet mukailevat pitkälti samanlaista kaavaa. Puheissa käsiteltävät teemat vaihtuvat kuitenkin vuosittain riippuen pitkälti järjestön sen vuoden asettamista tavoitteista ja tapahtumista. Puheiden pitäjiensä oma sekä heidän edustamansa maan asema suhteessa järjestöön ja tapa tuoda asioita esille vaihtelevat kuitenkin vuodesta toiseen.

Aineistokseni olen valinnut kolme huippukokouksen avajaispuhetta, jossa pro-tempore presidenttiyden virkaa pitänyt henkilö käsittelee mennyttä ja tulevaa ilmapiiriä Latinalaisessa Amerikassa. Ensimmäinen käsittelemäni puhe on Raul Castron vuoden 2014 puhe Kuubassa, toinen Luis Guillermo Solísin vuonna 2015 Costa Ricassa ja viimeinen Rafael Correan pitämä puhe Ecuadorissa vuonna 2016. Tutkimusaineistoni on löydettävissä Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen taloudellisen järjestön virallisilta sivuilta.

Aineistokseni valitsemani puheet ovat tutkimisen kannalta mielenkiintoisia. Pääpaino puheissa keskittyy Latinalaisen Amerikan integraatioon ja Yhdysvaltojen vaikutusvaltaan alueella. Kyseinen vaikutusvalta nähdään puheiden pitäjiensä toimesta negatiivisena aspektina ja samalla integraatiota jarruttavana tekijänä. Nämä kaksi teemaa mukailevat hyvin tutkimukselleni asettamia kysymyksiä ja jakavat tutkielmani

analyysin kahteen erilliseen asiakokonaisuuteen, kuten jo aiemmin johdannossa toin ilmi.

Yhtenä merkittävänä syynä juuri näiden puheiden valikoitumiselle aineistoksi ovat teemojen lisäksi puheiden pitäjien tapa ilmaista ja käsitellä asioita. Castron, Solísin ja Correan tavat käsitellä puheissa Latinalaisen Amerikan integraatiota ja Yhdysvaltojen hegemonista asemaa ovat myös poikkeuksellisia verrattuna muiden pro-tempore presidenttien puheisiin. Muut puheet ovat luonteeltaan virkakielisempiä ja näin ollen värittömämpiä tutkimisen kannalta. Valitsemistani puheista nouseva anti-amerikkalaisuus ja tämän myötä syntyvä politiikalle tunnusomainen vastakkainasettelu Yhdysvaltojen ja Latinalaisen Amerikan välillä tekee tutkimuksesta kiinnostavan.

Puheiden pitäjien argumentoinnissa heijastuu paitsi Celac-järjestön yhtenäiset kannat Latinalaista Amerikkaa koskettaviin aiheisiin, myös puheiden pitäjien omat kannat ja suhtautuminen tiettyihin aiheisiin, kuten Yhdysvaltoihin. Kuubaa pitkään johtanut ja vuonna 2021 virallisesti eläköitynyt Castro on eittämättä yksi tunnetuimmista pitkän linjan poliitikoista Latinalaisessa Amerikassa. Castron ja Kuuban monimutkainen suhde Yhdysvaltoihin, sosialismi ja suhtautuminen maailmanjärjestelmään näkyvät puheen argumentoinnissa. Ecuadorin presidenttinä kymmenen vuotta ollut ja nykyään maanpaossa Belgiassa asuva Correa on jättänyt oman jälkensä Latinalaiseen Amerikkaan. Correalle ja hänen ajamalleen politiikalle riittää vielä runsaasti kannattajia Ecuadorissa. Korruptiosta syytetty Correa edustaa melko jyrkkää vasemmistoa, mikä näkyy hänen argumentoinnissaan muun muassa hänen käsitellessä taloudellisia kysymyksiä. Solís on kenties ”tylsin” kolmesta puheen pitäjistä, vaikka erityisesti hänen neutraalimpi suhtautuminen Yhdysvaltoihin luo mielenkiintoista vastakkainasettelua analyysiin.

3.2 Maailmanjärjestelmäteoriasta

Tämän pro gradu -tutkielman keskittyessä Latinalaisen Amerikan poliittiseen ja taloudelliseen integraatioon, jossa esimerkiksi Yhdysvaltojen rooli on näkyvästi esillä, hyödynnän aineistoni analyysin tukena laajasti ymmärretyn maailmanjärjestelmäteorian eri tutkijoiden ajatuksia. Nojaan analyysissäni muun muassa Immanuel Wallersteinin, jonka teoretisointi nimenomaan maailmanjärjestelmäteorian tunnetaan, sekä samantapaista ajattelua edustavien Johan Galtungin, Raul Prebischin, Theotônio dos Santosin ja Dudley Seersin teoretisointiin maailmanjärjestelmästä. Yhtymäkohdat aineiston ja maailmanjärjestelmäteorian välillä ovat selvästi luettavissa. Maailmanjärjestelmäteoriaan peilaten Latinalainen Amerikka alueena edustaa toistaiseksi vielä perifeeristä tai semiperifeeristä aluetta tutkijan näkökannasta riippuen ja Yhdysvallat keskusaluetta. Tämä jaottelu ja sen mukana tuomat asetelmat maailmantaloudessa nousevat epäsuorasti ja suorasti esille aineistonani olevista puheista.

Wallersteinia ja hänen teoretisointiaan maailmanjärjestelmäteoriasta voidaan pitää politiikan tutkimuksen kentällä vankan ja klassisen aseman saavuttaneena. Olen tukeutunut tutkimuksessani Wallersteinin kuuluisan neliosaisen The Modern World-System -sarjan kolmeen teokseen ja myöhemmin julkaistuun The Essential Wallerstein -kirjaan. Peruslähtökohtana Wallersteinin maailmanjärjestelmäteoriassa on se, että maailma on jakautunut keskuksiin sekä periferioihin ja näiden välillä on olemassa jännite. Tähän on vahvasti linkittynyt nykyinen kapitalistinen maailmantalous ja teknologian vaikutukset eri maiden asemaan mitkä ovat johtaneet epätasa-arvoon maailmassa.

Wallerstein perustaa näkemyksensä ja teoretisointinsa oman teesinsä ympärille maailmanjärjestelmästä. Wallersteinin mukaan poliittisen taloustieteen perspektiivistä tarkasteltuna ei ole olemassa yksittäisiä tai useita kapitalistisia valtioita, vaan yksi kapitalistinen maailmanjärjestelmä. Ollakseen osa tätä järjestelmää on vähintään integroiduttava sen tuotantoverkkoihin tai hyödykeketjuihin. Tuotantoverkot ja hyödykeketjut ovat hajautuneet eri valtioihin, jotka osallistuvat valtioiden väliseen järjestelmään, joka muodostaa poliittisen päällysrakenteen kapitalistisessa maailmantaloudessa. Täten sisällyttäminen järjestelmään määritetään tarkalleen kyseisen integraation kestäväksi ajanjaksoksi. (Wallerstein 1989, 189.)

Wallerstein nostaa kirjassaan esille kolme tärkeää seikkaa kapitalistisen maailmantalouden perustamiseksi. Nämä ovat maailman laajeneminen maantieteellisesti, erilaisten työvoimahallinnan keinojen kehittäminen eri tuotteille ja maailmantalouden eri vyöhykkeille, ja suhteellisen vahvojen valtiokoneistojen luominen, mitkä muuttuvat lopulta keskusvaltioiksi kapitalistisessa maailmantaloudessa (Wallerstein 1974, 38). Käytännön tasolla Euroopan laajentuminen 1500-luvulla sen maantieteellisten rajojen ulkopuolelle esimerkiksi Amerikkaan ja eri teknologiset tasot tuotantoprosesseissa loivat perustan maailmanjärjestelmän eri alueiden muodostamiselle. Kapitalistinen maailmantalous rakentui näin ollen koko maailmaa koskettavan työnjaon pohjalta missä keskus, semiperiferia ja periferia muodostivat omat taloudelliset alueet ja rakenteelliset asemat (Wallerstein 1974, 162). Wallersteinia mukaillen keskusalueet sijaitsivat joko maantieteellisesti tai kaupankäynnin virtausten perusteella keskuksessa. Keskusalueet menestyvät maailmantaloudessa teollisuustuotteiden vaihdolla perifeeristen alueiden raaka-aineisiin. Periferia on maailmantaloudessa maantieteellinen alue, jossa tuotanto keskittyy alemman tason tuotteisiin. Semiperiferia on alue, joka on nimensä mukaisesti keskuksen ja periferian välissä ja maailmantalouden rakenteen kannalta välttämätön alue. (Wallerstein 1974, 219, 301 - 302, 349 - 350.) Wallerstein argumentoi, että keskusten valtiokoneistojen vahvuuden kautta keskus pystyy vaikuttamaan perifeerisillä alueilla muun muassa interventioiden, sotien, valtionvastaisen toiminnan ja diplomatian avulla (Wallerstein 2000, 89). Kyseiset rakenteelliset asemat ja taloudelliset alueet maailmanjärjestelmässä ovat vuorovaikutuksessa

mutta epätasa-arvoisissa asemissa toisiinsa nähden. Keskusten taloudellinen kukoistus on suoraan riippuvainen semiperiferian ja periferian resursseista esimerkiksi raaka-aineista ja työvoimasta.

Galtung käsittelee keskus-periferia -jännitettä imperialismiin käsitteen kautta. Galtungin mukaan imperialismi tapahtuu hallintana eri kollektiivien erityisesti valtioiden välillä ja imperialismi ilmenee, kun keskusvaltion keskusta perustaa hallinnallisen suhteen perifeerisen maan keskusta molempien hyödyksi. Suora fyysinen linkki keskusvaltion ja perifeerisen valtion välillä on kuitenkin osittain vaihtunut kansainvälisten järjestöjen ylläpitämäksi. Galtung erittelee klassisessa artikkelissaan imperialismiin eri malleja tai tarkemmin sen ilmenemismuotoja. Galtungin mukaan on olemassa taloudellista, poliittista, sotilaallista, viestinnällistä sekä kulttuurillista imperialismia. Mikään näistä ilmenemismuodoista ei ole toista dominoivampi, vaan imperialismi voi lähteä kytämään mistä tahansa. (Galtung 1971.)

Galtungille imperialismi on siis enemmän rakenteellinen suhde kollektiivien välillä, missä imperialismi ei ole vain taloudellinen suhde kapitalistisessa järjestelmässä. Imperialismi erottaa kollektiivit toisistaan ja yhdistää osan kollektiivien palasista yhteisten intressien harmoniaan ja toiset epäharmoniaan ja muihin kuin yhteisiin intresseihin (Galtung 1971). Imperialismi on suhde keskus- ja periferiavaltion välillä, jossa lähtökohta on se, että keskusvaltion keskuksella on oman vaikutusvaltansa alle kuuluva alue *bridgehead* periferiavaltion keskuksessa. Kyseistä suhdetta pitää yllä intressien harmonia. Kuilu elinolosuhteiden välillä on kuitenkin olemassa, mikä mahdollistaa keskuksen ja periferian synnyn. (Galtung 1971.)

Periferian keskus palvelee keskusvaltiota liiketoiminnallisten yritysten kautta esimerkiksi raaka-ainetuotannon kautta, josta raaka-aineet siirtyvät keskusvaltioon. Perifeerinen valtio käy suurimman osan kaupastaan keskusvaltion kanssa ja keskittyy tuotannossaan vain muutaman raaka-aineen tuottamiseen ja vientiin. Näiden tuloksena muodostuu riippuvuus periferian ja keskuksen välille. Keskusvaltion periferia näkee itsensä keskusvaltion keskuksen kumppanina eikä perifeerisen valtion periferian kumppanina. Näin ollen allianssia ei synny periferioiden välillä. Periferioita erottaa myös usein maantieteellinen sijainti, jos olettamuksena on se, että kyseessä on kaksi erillistä valtiota. Tähän liittyy myös poliittinen aspekti *divide et impera* eli hajota ja hallitse, jota keskusvaltio käyttää keinona. (Galtung 1971.) Yksinkertaistettuna Galtungin näkemyksen mukaan epätasa-arvoa on esiinnyttävä enemmän periferiavaltiossa mitä keskusvaltiossa.

Hegemonian käsite liittyy olennaisesti maailmanjärjestelmäteoriaan sekä oman aineistoni tulkintaan ja Wallerstein käsittelee kyseistä käsitettä läpi tuotantonsa. Hegemoniaa voidaan pitää hyvin monitulkintaisena käsitteenä, jolle useat tutkijat ovat antaneet omat määritelmänsä. Wallerstein lähestyy hegemoniaa tilana, joka ilmenee sykleittäin kapitalistisessa maailmantaloudessa. Hegemonialla viitataan tilanteeseen, jossa kilpailu niin sanottujen suurvaltojen välillä on niin tasapainoton, että yksi suurvalta voi suurilta osin määrätä ja asettaa sääntöjään ja toiveitaan taloudellisella,

poliittisella, sotilaallisella, diplomaattisella ja jopa kulttuurisella tasolla (Wallerstein 2000, 255).

Raul Prebisch kehitti riippuvuusteoriaa 1950–60-luvuilla Latinalaisessa Amerikassa jo ennen Wallersteinin maailmanjärjestelmäteoriaa. Kyseisellä teoriolla on samat lähtökohdat kuin Wallersteinin kehittelemässä maailmanjärjestelmäteoriassa. Riippuvuusteoria on lähestymistapa taloudellisen alikehityksen ymmärtämiseen, mikä korostaa oletettuja maailmanlaajuisen poliittisen ja taloudellisen järjestyksen asettamia rajoituksia. Teorian mukaan maailma on mahdollista jakaa keskuksiin ja periferioihin, missä keskukset hyödyntävät ja alistavat perifeerisiä alueita, jotka ovat syrjäisessä asemassa maailmantaloudessa (Seers 1981, 14 – 15). Alun perin Prebischin kehittelemä riippuvuusteoria on elänyt ja muotoutunut vuosikymmenten aikana. Teorian kehitys ja eteenpäin vieminen eivät ole olleet täysin yhtenäisiä, mikä on synnyttänyt riippuvuusteorian sisälle eri koulukuntia. Wallersteinin maailmanjärjestelmäteorian voidaan katsoa olevan eräänlainen sateenvarjoteoria tai ainakin tunnetuin teoria, jonka lähtökohdista eri tutkijat ovat kehitelleet näkemyksiään.

Riippuvuusteorian piirissä olevat tutkijat, kuten brasilialainen taloustieteilijä Theotônio dos Santos lähestyvät maailmaa ja jakoa keskuksiin ja periferioihin vahvemmin taloudellisen hyväksikäytön näkökulmasta. Keskusvaltiot mielletään periferisten alueiden resurssien riistäjiksi ja taloudellisen alikehittyneisyyden syntytyypeiksi. Etenkin dos Santos lähestyy aihetta Latinalaisen Amerikan näkökulmasta ja Yhdysvaltojen vaikutuksesta alueella, mikä tuo hyvän mausteen aineiston analyysiin. Yhdessä Wallersteinin kanssa eri riippuvuusteorian piirissä olevat tutkijat luovat tasapainoisen ja mielenkiintoisen teoreettisen kokonaisuuden tämän tutkimuksen analyysille.

3.3 Retoriikasta

Retoriikkaa käsittelevät teokset ovat avainasemassa aineiston analyysissä tutkimuksen keskittyessä Celacin huippukokouksissa pidettyihin puheisiin. Hyödynnän analyysissäni retoriikan ja argumentaation metodologiaa. James Martinin moderni teos *Politics & Rhetoric: A critical introduction* sekä Kia Lindroosin ja Kari Palosen toimittama *Politiikan aikakirja: Ajan politiikan ja politiikan ajan teoretisointia* toimivat linsseinä, joiden läpi olen tutkinut puheita. Martinin teoksessa retoriikasta on tuotu politiikan tutkijalle oivallisesti esille erilaiset retoriset keinot ja tekniikat. Tulevaisuuden maalailu, mahdollisuuksien esittely ja ajalla pelaaminen nousevat esille aineistonani olevista puheista, joiden analysointiin Lindroosin ja Palosen toimittama kirja antaa hyvät eväät.

Politiikasta puhuttaessa retoriikan asema on yksi keskeisimmistä teemoista (Martin 2014, 1 – 2). Huippukokouksen puheiden pitäjät käsittelevät eri poliittisia aiheita, joten on perusteltua tutkia kyseisiä käsiteltäviä asioita retoriikan näkökulmasta. Sanalla retoriikka tarkoitetaan suostuttelua, jota esiintyy politiikassa. Ensimmäiset viittaukset retoriikkaan ovat peräisin antiikin Kreikan ajoilta Sokrateen, Platonin ja Aristoteleen aikakausilta. (Martin 2014, 2 – 3, 16 – 21.) Retoriikka teemana, sen käyttö ja tutkiminen ovat kuitenkin muuttaneet muotoaan huomattavasti antiikin ajoista nykypäivään. Retoriikan tutkiminen on suostuttelun taidon tutkimista tai suostuttelevien elementtien analysointia esimerkiksi puheessa (Martin 2014, 2).

Politiikka ja retoriikka ovat vahvasti linkittyneitä toisiinsa. Suostuttelu esimerkiksi puheiden muodossa on hyvin keskeistä politiikassa. Usein suostuttelevan puheen tarkoituksena on luoda argumentaatio, jonka kautta puheen pitäjän on mahdollista voittaa yleisö omalle puolelleen. Huomioitavaa on kuitenkin se, että retoriikka on enemmän taidetta kuin tiedettä, ja näin ollen riippuvainen käyttäjän luovasta kapasiteetista (Martin 2014, 168). Perinteisen Aristoteleen kolmiosaisen jaottelun mukaan retoriikka voidaan jakaa seuraavasti: *ethos*, *pathos* ja *logos*. *Ethos* viittaa puhujan olemukseen ja auktoriteettiin, *pathos* tunteisiin ja tämän kautta yhteyden luomiseen ja *logos* järkeen ja järkiperäisiin argumentteihin (Martin 2014, 58 – 64).

Puhujan luonne ja asema, rationaaliset argumentit sekä tunnesiteiden luominen rakentavat kaikki osiltaan todellisuutta yleisölle. Todellisuuden rakentaminen puheessa on monimutkainen prosessi, joka vaatii puhujalta taitoa. Todellisuudesta on luotava yleisölle miellyttävä, jotta perimmäisenä tarkoituksena oleva suostuttelu olisi hedelmällistä (Martin 2014, 67). Lyhyesti sanottuna toimiva retoriikka ei pelkästään saa yleisöä hyväksymään esitettyä asiaa, vaan myös yleisön haluamaan hyväksyä esitetyn asian. Puheen tyyli vaikuttaa yleisön suhtautumiseen puheen esittäjästä. Tämä vaikuttaa puheen pitäjän luonteeseen ja auktoriteettiin ja samalla yleisön tunteisiin puheen pitäjää kohden. Edellä mainitut seikat yhdessä vaikuttavat ratkaisevasti puheen pitäjän argumenttien painoarvoon. (Martin 2014, 72.)

Retoriikan teoriaan kuuluvat myös olennaisesti retoriset troopit ja skeemat, joiden avulla argumentteja vahvistetaan. Troopit toimivat tapana käyttää tiettyjä sanoja ja tarkoituksena on luoda jokin spesifi merkitys sanan avulla. Troopit ovat usein sidoksissa argumentin premisseihin ja lopputulemiin. Skeemat toimivat tapana järjestää sanoja lauseessa. Skeemat koskevat lauseiden muodostamista ja tuottavat niiden vaikutuksen muun muassa toiston, sanajärjestyksen ja tiettyjen sanojen poisjättämisen avulla. (Martin 2014, 75 – 77.) Trooppien ja skeemojen yhteisenä tavoitteena on lisätä itse sanotun asian vaikuttavuutta eri tavoilla. Tiivistettynä troopit ja skeemat ovat tyyllisiä välineitä, joiden avulla voidaan vaikuttaa siihen, miten argumentti otetaan vastaan ja ymmärretään yleisössä (Martin 2014, 82).

Lindroosin ja Palosen toimittama kirja koostuu eri tutkijoiden artikkeleista, jotka käsittelevät politiikan ja ajan sekä ajan ja politiikan kiharaista suhdetta eri konteks-

teissa. Ajan politiikka koostuu aikaa koskevien jakojen ja erottelujen tuomasta politisoitien pelivarasta, kun taas politiikan aika koskee ajan käyttämistä poliittisena pelivarana (Lindroos & Palonen 2000, 12). Ajan politiikka politisoi siis ajan ja politiikan aika merkitsee ajalla politikointia. Näin ollen ajalla on mahdollista pelata, mitä poliittisissa viroissa olevat henkilöt, kuten aineistossani esiintyvät Celac-järjestön pro-tempore presidentit voivat käyttää esimerkiksi pyrkimyksissään suostutella yleisö puheessaan. Ajalla pelaaminen voidaan nähdä eräänlaisena retorisenä keinona (Lindroos & Palonen 2000, 12). Ajan nostaminen ratkaisevaksi tekijäksi tai että tunnustetaan sen olevan jotakin, jonka suhteen erojen tekeminen on tarpeellista, sisältyy politisoiva aspekti. Poliitiikan aika on loppujen lopuksi aina suhteellista aikaa toimijoiden välisten aikaorientoitumisten ja -käsitysten eroilla pelaamista. (Lindroos & Palonen 2000, 12, 13, 15.) Ajan politikoinnilla ja aikakäsitteiden käytöllä voidaan siis pyrkiä vakuuttamaan politiikassa.

Tutkimukseni sijoittuessa kansainvälisen politiikan piiriin on syytä nostaa esille muutama esimerkki siitä, kuinka aika ja sillä pelaaminen ilmenevät tässä kontekstissa. Kansainvälisen politiikan tutkimuksessa on vahvistunut ajatus käsitteellistää kansainvälinen politiikka pelinä. Tähän samaiseen ajatukseen liittyy kielellä pelaaminen ja lumoaminen. Kielipeleillä tarkoitetaan kielen merkityksellisiä kokonaisuuksia. (Aaltola 2000, 129.) Voimme olettaa, että kyseisten pelien tarkoituksena on luoda poliittisia mielikuvia. Aika taas yhdistetään monesti kansainvälisen politiikan kentällä muutoksen käsitteeseen. Ajan voidaan käsittää selkeyttävän tilannetta silloin, kun se rytmittää tapahtumia merkityksellisiksi kokonaisuuksiksi. (Aaltola 2000, 147.) Tästä näkökulmasta tarkasteltaessa aika on eräänlainen selkeyttävä tekijä kansainvälisessä politiikassa. Aaltolan mukaan esimerkiksi toiston avulla aikaan voidaan sijoittaa tietynlaista kaavamaisuutta, mikä tukee kulloinkin tarkoituksenmukaista poliittisen järjestyksen ylläpitoa (Aaltola 2000, 153 – 154).

Palonen argumentoi, että aika on toiminnan instrumentti. Se ei vain kulu, vaan sillä on mahdollista ”pelata”. (Palonen 2000, 195.) Aika ei ole vain meitä ympäröivä eteenpäin menevä substanssi. Ajalla pelaamiseen sisältyy tilaisuuksia, jotka erottavat toisistaan politiikalle tunnusomaisen pelivaran eli kontingenssin käyttämisen mahdollisuuksia. Kontingenssin mahdollisuuteen liittyy olennaisesti Weberin kehittämä Chance-käsite. Kyseinen käsite sisältää tulkinnan siitä, mikä nykyisessä tilanteessa on realisoitavissa ja lisäksi näkökulman siihen mitkä menneet mahdollisuudet olisivat realisoitavissa kuin myös näkökulman siihen mitkä menneet mahdollisuudet olisivat olleet silloisessa nykyisyydessä realisoitavissa. (Palonen 2000, 195, 207.) Oli kyse sitten pelivarasta tai Chance-käsitteestä, on ilmiselvää, että poliittisessä virassa olevan henkilön työkalupakissa aika, sen muovaaminen ja sillä pelaaminen ovat tärkeitä. Nämä seikat käyvät selvästi ilmi aineistonani olevista puheista.

4 AINEISTON ANALYYSI

4.1 Argumentointi Yhdysvaltojen hegemoniaa vastaan

Castro, Solís ja Correas puheista on löydettävissä useita Yhdysvaltoja vastaan esitettyjä argumentteja. Argumenttien kautta pyritään ensisijaisesti luomaan pesäeroa hegemoniseen valtaan, joka on jo pitkään pitänyt Latinalaista Amerikkaa takapihaan oman vaikutusvaltansa alla. Aineistoon tutustumisen pohjalta olen päättänyt jakaa argumentit Yhdysvaltojen hegemoniaa vastaan kahteen eri kategoriaan ja näin olen kahteen alalukuun. Ensimmäisessä alaluvussa olen käsitellyt historiaan pohjautuvia argumentteja Yhdysvaltojen hegemoniaa vastaan ja toisessa alaluvussa nykyhetken argumentteja Yhdysvaltojen hegemoniaa vastaan. Edellä mainitsemilla argumenteilla puheiden pitäjät pyrkivät vakuuttamaan yleisönsä Yhdysvaltojen negatiivisesta läsnäolosta alueella. Puheiden aikana yleisö on koostunut Latinalaisen Amerikan eri valtioiden johtajista ja korkeista virkamiehistä. Lisäksi Yhdysvaltojen hegemoniaa vastaan koskevilla argumenteilla puheiden pitäjät rakentavat aasinsillan siihen, kuinka Yhdysvaltojen negatiivinen läsnäolo alueella jarruttaa alueen integraatiota ja kansainvälisesti itsenäisen toimijakuvan rakentamista, mihin Celac järjestönä pyrkii.

4.1.1 Historialliset argumentit Yhdysvaltojen hegemoniaa vastaan

Latinalaisen Amerikan historia voidaan jakaa karkeasti kuuteen eri pääjaksoon. Näitä ovat esikolumbiaaninen aika, eurooppalaisvalloitus, koloniaalinen aika, itsenäistymisen eurooppalaisten valtioiden alaisuudesta, 1900-luku ja lähihistoria. Eritoten 1900-lukua leimasi voimakkaasti Yhdysvaltojen ylivalta Latinalaisessa Amerikassa. (Kettunen & Vuola 2014, 18.) Latinalaisen Amerikan alue ja sen maat ovat olleet itsenäisiä jo

kauan, mutta se silti usein mielletään entiseksi siirtomaa-alueeksi ja kolonialismin vaikutuksen alaiseksi (dos Santos 2002, 6).

Independientemente de nuestros progresos, seguimos viviendo en un mundo regido por un orden internacional injusto y excluyente, en el que las amenazas a la paz y la injerencia externa en la región continúan. (Castro 2014.)¹

Lainauksessa Castron puheesta voimme huomata kuinka dos Santosin ajatukset Latinalaisesta Amerikasta eristettynä ja edelleen kolonialismin vaikutuksen alla olevasta alueesta elävät vahvasti Castron kuvaillessa alueen tilannetta. Dos Santosin mukaan uusi kansainvälinen järjestys ei ole johtanut kehityksen lisääntymiseen, vaan epäoikeudenmukaiseen kansainväliseen järjestykseen, jota Yhdysvallat on ollut luomassa ja joka on alistanut Latinalaisen Amerikan riippuvuussuhteeseen (dos Santos 2011, 8 – 9, 20). Tämän epäoikeudenmukaisuutta maalaavan mielikuvan pohjilta voimme tarkastella Latinalaisen Amerikan historiaa, jota ovat hallinneet Castronkin viittaamat ulkoiset sekaantumiset, joita Yhdysvallat on harjoittanut läpi vuosien alueella. Wallerstein argumentoi, että toisen maailmansodan jälkeinen Yhdysvaltojen räjähdysmäinen taloudellinen kasvu pakotti sen laajentamaan markkinoitaan. Latinalainen Amerika muotoutui Yhdysvaltojen takapihaksi ja taloudelliseksi reserviksi, jota se hyödynsi oman taloudellisen etunsa kasvattamisessa. (Wallerstein 2000, 98 – 99.)

Castrolla ja Kuuballa maana on lievästi sanottuna monimutkainen vuosien saatossa muodostunut suhde Yhdysvaltoihin. Suurta rakkautta näiden kahden maan välillä taikka Castron suvulla Yhdysvaltoja kohtaan ei ole syntynyt. Tämä tekeekin Castron yllä olevasta argumentista puolueellisen, mutta varsin mielenkiintoisen retoriikan näkökulmasta. Puhujan auktoriteetti ja asema edesauttavat yleisössä tapahtuvaa hyväksyntää esitetylle sanomalle (Martin 2014, 61 – 63). Castron puhuessa epäoikeudenmukaisesta kansainvälisestä järjestyksestä ja ulkoisista sekaantumisista voimme olettaa, että yleisö Kuubassa pystyy samaistumaan tähän. Castro on omalla tavallaan asiantuntijan asemassa puhuessaan edellä mainituista asioista, joita hän on myös henkilökohtaisesti ollut todistamassa vuosien saatossa. Martinin mukaan tämä kyseinen tosiasia luo yleisölle tunteen siitä, että puhujaa on suotavaa kuunnella (Martin 2014, 63). Lisäksi voimme todeta Martinia mukaillen, että Castron *ethos* antaa voimaa esitetylle argumentille (Martin 2014, 63).

Castro jatkaa puheessaan perustelua Yhdysvaltojen vaikutusvaltaa vastaan argumenteilla, jotka perustuvat paikoin jopa veriseen historiaan Latinalaisen Amerikan alueella. Argumenteillaan Castro pyrkii luomaan yleisöön ymmärryksen siitä, kuinka Yhdysvaltojen vuosikausia kestäneen vaikutusvallan seuraukset näkyvät yhä nykypäivänä. Celac tahtoo irtaantua Yhdysvaltojen otteesta ja edellä mainitut argumentit tukevat tätä tavoitetta.

¹ Edistyksestämme huolimatta, elämme edelleen maailmassa, jota hallitsee epäoikeudenmukainen ja yksinoikeudella kansainvälinen järjestys, jossa alueen rauha on uhattuna ja ulkoiset sekaantumiset jatkuvat.

Castro harjoittaa taitavaa politiikkaa alla olevassa lainauksessa. Hän muistuttaa historiasta nykyajassa ja samalla linkittää menneet tapahtumat nykyhetkeen. Lindroosin ja Palosen mukaan ajan politiikka koostuu aikaa koskevien jakojen ja erottelujen tuomasta politisoitien pelivarasta ja politiikan aika koskee ajan käyttämistä poliittisena pelivälineenä (Lindroos & Palonen 2000, 12). Castro ottaa ajan poliittiseksi välineeksi tuomalla esille menneisyyden tapahtumat nykyhetken tilanteessa luoden samalla uhkakuvan vihollisen pyrkimyksistä. Aika on toiminnan instrumentti, se ei vain kulu, vaan sillä on mahdollista "pelata" (Palonen 2000, 195). Castro on valjastanut tämän oivallisesti käyttöönsä argumentoinnin keinona.

No podemos olvidar la larga historia de intervención en los asuntos internos, invasiones militares y sangrientos golpes de Estado. Los llamados "centros de poder" no se resignan a haber perdido el control de esta rica región, ni renunciarán a los intentos de cambiar el curso de la historia en nuestros países para recuperar la influencia perdida y beneficiarse de sus recursos. (Castro 2014.)²

Poliittisissa puheissa on tapana pyrkiä luomaan erottelua muun muassa eri kantojen ja ihmisten välille. Tämän tarkoituksena on usein yleisön suostuttelu omalle puolelle. Castro luo nimenomaan tämänkaltaista erottelua vallankeskusten eli Yhdysvaltojen ja Latinalaisen Amerikan välille. Martin mainitsee teoksessaan, kuinka me- ja he- pronomineilla pyritään luomaan selkeä erottelu puolten välille (Martin 2014, 76). Kyseinen keino on myös Castron käytössä, millä hän tavoittelee selkeän eron luomista.

Castron argumentoinnista vallankeskuksista on luettavissa selkeitä viittauksia maailmanjärjestelmäteoriaan ja siinä olevaan jaotteluun sekä epätasa-arvoisuuteen, mitä esimerkiksi Wallerstein ja Galtung nostavat esille teoretisoinneissaan. Wallersteinin mukaan keskusten valtiokoneistojen vahvuuden kautta keskus pystyy vaikuttamaan perifeerisillä alueilla muun muassa interventioden, sotien, valtionvatsaisen toiminnan ja diplomatian avulla (Wallerstein 2000, 89). Wallersteinin näkemys keskusten toiminnasta mukailee Castron argumentointia vallankeskuksista, jotka ovat parhaansa mukaan pyrkineet vaikuttamaan Latinalaisessa Amerikassa. Castron argumentoinnista mielenkiintoisen tekee myös se, kuinka hän nostaa Latinalaisen Amerikan esille rikkaana alueena, jolla hän viittaa alueen luonnonvaroihin. Olen käsitellyt Latinalaisen Amerikan luonnonvaroja ja niiden merkitystä Celacille sekä sitä koskevaa politiikkaa toisessa analyysiluvussa.

Castron argumentoinnissa on selvästi havaittavissa epätasa-arvoisuuden ja sen esiintymisen teemat Latinalaisen Amerikan ja vallankeskusten välillä. Galtung argumentoi, että maailmassa vallitsee valtava eriarvoisuus niin valtioiden välillä kuin myös valtioiden sisällä lähes kaikilla ihmiselämän osa-alueilla (Galtung 1971). Epätasa-arvoisuus perustuu maailmassa olevan jaon pohjalta keskuksiin ja periferioihin.

² Me emme saa unohtaa pitkää historiaa koskien sisäisiin asioihin puuttumista, sotilaallisia hyökkäyksiä ja verisiä vallankaappauksia. Niin sanotut "vallankeskukset" eivät koe menettäneensä hallintaan tämän rikkaan alueen suhteen, eivätkä myöskään luovu pyrkimyksistä muuttaa maamme suuntaa saadakseen takaisin menetetyt vaikutusvaltansa ja hyötyäkseen resursseistaan.

Keskusvaltiot ylläpitävät tätä epätasa-arvoista jakoa, josta ne suoranaisesti hyötyvät (Galtung 1971). Wallerstein yhtyy Galtungin näkemykseen epätasa-arvoisuudesta. Wallerstein argumentoi, että epätasa-arvo ja eriarvoisuus ovat olennainen osa todellisuutta modernin maailmanjärjestelmän piirissä (Wallerstein 2011, 143).

Correa kritisoi melko suorasanaisesti argumentoinnissaan Yhdysvaltoja. Castron tavoin Correa nostaa esille esimerkkejä Latinalaisen Amerikan ja Yhdysvaltojen välisestä historiasta. Tämän kautta hän pyrkii luomaan pohjaa tuleville argumenteille ja Celacin toiminnan legitimoinnille. Castron tavoin myös Correa pyrkii herättämään argumentoinnillaan tunteita yleisössä. Usein Latinalaisen Amerikan kannalta epäedullisten historiallisten tapahtumien esiin nostaminen on yleisön tunteiden herättämisessä tehokas retorinen keino, kuten Martin tuo kirjassaan esille. Puhuja pyrkii usein yhteisten kokemusten kautta vakuuttamaan yleisön ja luomaan tunnesiteen (Martin 2014, 63 – 64). Näin myös Correa pyrkii argumentoimaan alla olevassa lainauksessa.

Necesitamos un organismo latinoamericano y caribeño capaz de defender los intereses soberanos de sus miembros. La OEA nos alejó de ese propósito reiteradamente; por ejemplo, cuando expulsó a Cuba de su seno en 1962 o, 20 años después, en la Guerra de las Malvinas de 1982...(Correa 2016.)³

OAS-järjestön alkuperäisenä tarkoituksena oli edistää alueen rauhaa, turvallisuutta ja mantereiden välistä solidaarisuutta. Järjestön maine ja tarkoitusperät ovat kokeneet kuitenkin useita kolauksia esimerkiksi vuonna 1962 kun se eristi Kuuban ja asetti erinäisiä sanktioita. (Segovia 2013.) Correa viittaakin juuri tähän ja pyrkii vakuuttamaan yleisön Celacin tärkeydestä Latinalaiselle Amerikalle perustelemalla tätä menneillä tapahtumilla ja faktoilla, sekä tuomalla esiin Yhdysvaltojen hallinnoiman OAS-järjestön epäoikeudenmukaisen toiminnan. Kuten jo aiemmin toin ilmi, Correa pyrkii vakuuttamaan yleisönsä tunteiden ja yhteisen tunnesiteen luomisen kautta. Lisäksi kyseisessä lainauksessa on nähtävissä, kuinka Correa tavoittelee rationalismin kautta yleisön vakuuttamista. Martin mainitsee teoksessaan, kuinka puheen pitäjä pyrkii johdattamaan yleisönsä loogisten argumenttien jälkeen tiettyyn lopputulokseen (Martin 2014, 58). Correa on kääntänyt tämän toisinpäin argumentoinnissaan. Hän esittää ensin loppupäätelmänsä siitä, että Latinalainen Amerikka tarvitsee järjestön, joka kykenee puolustamaan jäseniensä etuja. Tämän jälkeen Correa perustelee tätä sillä, kuinka aikaisemmin Yhdysvaltojen hallinnoima OAS-järjestö ei ole pystynyt täyttämään tehtävänsä Latinalaisessa Amerikassa.

Menneisyys, nykyhetki ja tulevaisuus ovat aikoja ja samalla käsitteitä, jotka tarjoavat poliitikoille mahdollisuuksia. Tulevaisuudesta ei ole saatavilla samalla tavalla tietoa kuin menneestä, toki sitä pohtimalla on mahdollista saada esille mahdollisia

³ Tarvitsemme Latinalaisen Amerikan ja Karibian järjestöä, joka kykenee puolustamaan jäseniensä suvereenia etuja. OAS on työntänyt meidät jatkuvasti pois tästä tarkoituksesta; esimerkiksi Kuuban pois ajaminen tästä piiristä vuonna 1962 tai 20 vuotta myöhemmin Falklandin sodassa 1982.

tulevaisuuksia (Vauhkonen 2000, 108). Voimme huomata käsiteltävänä olevassa lainauksessa, kuinka Correa tukeutuu menneisyyteen ja sieltä kumpuaviin faktoihin tuoden nämä menneisyyden faktat osaksi nykyhetken argumenttiaan. Edistys voi olla mahdollinen argumentti tai teesi, jonka avulla voidaan tuottaa kannatusta yleisössä (Vauhkonen 2000, 122). Mikäli tätä peilataan edellisellä sivulla olevaan lainaukseen, voimme nähdä kuinka Correan argumentoinnissa Celac kuvastaa edistystä ja samalla parempaa vaihtoehtoa OAS-järjestölle Latinalaisessa Amerikassa.

Solísin argumentointia Yhdysvaltoja vastaan voisi kuvailla astetta neutraalimaksi verrattuna virkaveljiinsä Castroon ja Corraean. Solís antaa toki kritiikkiä Yhdysvaltoja vastaan välttämättä kuitenkin suoranaiset syytökset. Sovittelevampi sävy voi johtua siitä, että Solísin suhtautuminen Yhdysvaltoihin costaricalaisena eroaa esimerkiksi kuubalaisesta kokemuksesta hieman kärjistäen. Costa Ricalla on tunnetusti paremmat suhteet Yhdysvaltoihin kuin osalla muista Latinalaisen Amerikan maista. Argumentoinnissa on viitteitä maailmanjärjestelmäteoriaan, mikä tekee siitä hedelmällisen tutkimisen kannalta.

Y si bien han existido fuerzas exógenas que han contribuido decisivamente a ese fracaso, también lo es que tales fuerzas nunca fueron mayores que la falta de voluntad de nuestras élites para superarlas. Esa ha sido una de las mayores contradicciones que debemos superar. (Solís 2015.)⁴

Epäonnistumisella Solís viittaa Latinalaisen Amerikan vuosikausia kestäneeseen jopa aika ajoin utooppiselta tuntuneeseen yritykseen yhtenäistää alue. Ulkoisilla voimilla Solís tarkoittaa Yhdysvaltoja ja sen aktiivista sekaantumista alueen politiikkaan. Terävimmän kritiikin Solís kuitenkin kohdistaa alueen poliittisesti ja taloudellisesti ylempään luokkaan ja eliittiin, mikä viittaa siihen, että Solís kritisoi poliittista ja taloudellista järjestelmää kokonaisuudessaan. Wallersteinin mukaan maailmanjärjestelmä on sosiaalinen järjestelmä, jossa on rajoja, rakenne sekä ryhmiä ja sitä pitää yllä ristiriitaiset ja keskenään kamppailevat voimat, joiden välillä on jännitettä. Maailmanjärjestelmä perustuu epätasaiseen varallisuuden jakoon ja sen tehtävänä on legitimoida ja mahdollistaa osalle ryhmistä järjestelmän sisällä mahdollisuus käyttää hyväkseen toisten työtä ja hyötyä tästä sekä taloudellisesti että poliittisesti. Järjestelmässä valtioiden sisälle muodostuu usein kamppailevia luokkia ja poliittisia ryhmittymiä, missä ylempi luokka tai ryhmittymä pyrkii maksimoimaan oman etunsa. (Wallerstein 1974, 347 – 355.) Solísin argumentoinnin ja Wallersteinin teoretisoinnin välillä on nähtävissä selkeitä yhtäläisyyksiä. Solís syyttää yleisesti Latinalaisen Amerikan poliittista ja taloudellista eliittiä, jonka haluttomuus kamppailla Yhdysvaltoja vastaan on ilmeistä. Eliitti nauttii omasta asemastaan ja järjestelmän mukana tuomista poliittisista ja talou-

⁴ Ulkoisia voimia on ollut olemassa ja ne ovat vaikuttaneet ratkaisevasti epäonnistumiseen. Toisaalta ulkoiset voimat eivät ole koskaan olleet suurempia kuin eliittimme haluttomuus kukistaa ne. Tämä on ollut yksi suurimmista ristiriidoista, jotka meidän on kukistettava.

dellisistä hyödyistä. Toisin sanoen Yhdysvaltojen aktiivinen läsnäolo on mahdollistanut eliitin säilymisen sekä hyötymisen. Edellä mainitut aspektit selittävät osiltaan alueen eliitin haluttomuutta kamppailla Yhdysvaltoja vastaan. Dos Santos on ottanut teoretisoinnissaan kantaa samaan asiaan. Eliitti on ummistanut silmänsä ulkoiselta hallinalta ja muuttunut heidän kaltaisiksi tarkastelemalla Latinalaisen Amerikan maita kyseisten ulkoisten hallitsijoiden näkökulmasta (dos Santos 2011, 366).

Retorisesti Solísin argumentointi pitää sisällään mielenkiintoisen vivahteen. Argumentoinnissaan Solís valitsee selkeästi puolensa. Solís lukee itsensä ”tavalliseksi” kansalaiseksi jättäen eliitin toiselle puolelle. Hän tuo tämän erottelun selkeästi ja ytimekkäästi ilmi lainauksen lopussa viitaten ristiriitaan, joka ”meidän” on kukistettava. Martinin mukaillen tätä voidaan pitää retorisenä keinona, jonka avulla pyritään muodostamaan selkeää erottelua ihmisten tai ryhmien välille (Martin 2014, 76).

4.1.2 Nykyhetken argumentit Yhdysvaltojen hegemoniaa vastaan

Edellisessä alaluvussa käsittelin Castron, Correan ja Solísin argumentteja Yhdysvaltojen hegemoniaa vastaan. Kyseiset argumentit ovat nousseet pitkästä historiasta Latinalaisen Amerikan ja Yhdysvaltojen välillä. Argumenteilla pyritään vakuuttamaan yleisö siitä, että historia on osoittanut Yhdysvaltojen läsnäolon olleen haitallista alueelle ja sen yhdyntymiselle. Latinalaisen Amerikan tilanne suhteessa Yhdysvaltoihin on parantunut vuosien saatossa. Samanlaisia väkivaltaisia tekoja Yhdysvaltojen toimesta ei ole tapahtunut enää, mutta maa on edelleen läsnä Latinalaisen Amerikan alueella. Yhdysvaltojen ote ja asema alueella olivat vahvempia 1900-luvulla kuin tänä päivänä. Tilanne ei ole vielä kuitenkaan ihanteellinen Latinalaisen Amerikan maille, mihin myös puheiden pitäjät tarttuvat kiinni puheissaan. Maailmanpoliittisesta kontekstista katsoen tämä kehityskulku on normaalia. Yhdysvaltojen vaikutusvalta maailmassa on *de facto* pienentynyt 2000-luvulta lähtien verrattuna 1900-lukuun. Yhdysvaltojen vaikutusvallan pienentyminen on täten näkynyt myös Latinalaisessa Amerikassa. Nykyhetken argumenteilla puheiden pitäjät pyrkivät osoittamaan yleisölleen, kuinka Yhdysvaltojen läsnäolo on edelleen haitaksi Latinalaisen Amerikan itsenäisen ja yhtenäisen toimijakuvan saavuttamisessa.

Correan argumentointi jatkuu negatiivisena Yhdysvaltoja kohtaan. Correa pyrkii selkeästi provosoimaan ja herättämään tunteita yleisössä nostamalla esille epäkohdita Latinalaisen Amerikan ja Yhdysvaltojen välisistä suhteista 2010-luvulla. Epäkohdilla pyritään ensisijaisesti herättämään yleisössä ajatuksia ja toisekseen nakertamaan Yhdysvaltojen toiminnan legitimitettä.

¿Por qué tenemos que discutir nuestros problemas en Washington (Correa 2016)?⁵

⁵ Miksi meidän on keskusteltava ongelmistamme Washingtonissa?

Retorisen kysymyksen esittäminen ja siihen vastaaminen omassa puheessa on toimiva retorinen keino (Martin 2014, 77). Correa on ottanut tämän käyttöönsä oivallisesti yllä olevassa lainauksessa. Kysymykseen vastaaminen tapahtuu myöhemmin puheessa ja tulen tarttumaan siihen seuraavassa kappaleessa. Retorisella kysymyksellä Correa antaa suoran piikin Yhdysvaltoja kohtaan ja pyrkii samalla vahvistamaan yleisössä käsitystä siitä, kuinka Latinalaisen Amerikan asiat kuuluvat heille eikä pohjoiselle naapurille. 1950-luvun lopulla Yhdysvalloissa rakennettiin visio, jonka mukaan Yhdysvaltojen tulisi olla aktiivisesti mukana rakentamassa nykyaikaista poliittista järjestelmää Latinalaiseen Amerikkaan (dos Santos 2002, 56). Tämä on johtanut siihen, että Yhdysvalloilla on pitkään ollut sormensa pelissä Latinalaisen Amerikan politiikassa. Latinalaisen Amerikan politiikkaa ja sen suuntaviivoja on pyritty muokkaamaan Washingtonista käsin, jonka Correa kyseenalaistaakin lainauksessa. Yhtenä väylänä on käytetty jo aiemmin mainitsemani OAS-järjestöä.

Correa antaa vastauksen aiemmin esittämänsä kysymykseen siitä, miksi Latinalaisen Amerikan tulisi keskustella ongelmistaan Washingtonissa.

Debemos entender que las Américas al norte y al sur del río Bravo son diferentes, y debemos conversar como bloques (Correa 2016).⁶

Meksikon ja Yhdysvaltojen välillä virtaava rajajoki Rio Grande erottaa Yhdysvallat ja Meksikon ja laajemmin katsottuna Pohjois-Amerikan Latinalaisesta Amerikasta. Correa korostaa kuinka Pohjois- ja Etelä-Amerikka ovat kaksi erillistä ryhmittymää ja näiden pitäisi myös toimia ja keskustella erillään. Yhdysvaltalaisten lasien läpi katsottuna Amerikka kokonaisuudessaan halutaan mieltää oman vaikutuspiirin alle, mitä vastaan Correa argumentoi. Correa pyrkii selvästi vetoamaan yleisöön järkiperaisella argumentoinnilla. Martinin mukaan premissien ja lopputulemien kohtaaminen on tärkeää rationaalisen argumentin perustana (Martin 2014, 58). Edellisellä sivulla olevassa retorisessa kysymyksessä premissinä toimii se, että Yhdysvallat hallitsee keskustelua Latinalaisen Amerikan asioista. Lopputulemana Correa esittää, kuinka tämä järjestely ei ole toimiva vaan mantereiden tulisi olla erilliset toisistaan, missä pohjoinen naapuri ei puuttuisi Latinalaisen Amerikan asioihin. Correa tavoittelee selkeää pesäeroa Yhdysvaltojen ja Latinalaisen Amerikan välille. Laajemmassa kontekstissa Celac olisi tämä yhdistävä voima koko Latinalaiselle Amerikalle, minkä avulla Yhdysvallat pysyy Rio Granden pohjoiselle puolella.

Correa näkee Yhdysvaltojen perustaman ja hallinnoiman OAS-järjestön suurena esteenä Latinalaisen Amerikan yhdentymisen ja ennen kaikkea sen itsemääräämiskeuden tavoittelussa. Latinalainen Amerikka kokee ja näkee itsensä tänä päivänä yhä enemmän itsenäisenä toimijana, jonka poliittiset päätökset ja kasvava taloudellinen yhteistyö eroavat merkittävästi linjoista, jotka OAS aikanaan esitti koko Amerikkaa

⁶ Meidän täytyy ymmärtää, että Rio Granden pohjois- ja eteläpuolella olevat Amerikat ovat erilaisia ja meidän täytyy keskustella ryhmittyminä.

koskeviksi (Segovia 2013). Voimme myös puhua kahden eri ideologian yhteentörmäyksestä, missä Monroen oppeihin nojaava Pohjois-Amerikka on napit vastakkain Latinalaisessa Amerikassa syntyneen bolivarismin kanssa (Segovia 2013).

Creemos que la Celac, en el mediano plazo, debe reemplazar a una OEA que jamás funcionó adecuadamente y que hoy es más anacrónica que nunca. Fidel la llamó acertadamente "el ministerio de las colonias". (Correa 2016.)⁷

Poliittinen kamppailu elää vahvasti Correan lainauksessa, joka vilisee retorisia keinoja, joiden avulla yleisö pyritään vakuuttamaan. Puhujan luonne ja oikeus olla puhumassa tuo merkittävästi painoarvoa suostuttelulle (Martin 2014, 63). Vuonna 2016 puheen aikana Correa toimi Celacin sekä Ecuadorin presidenttinä, mikä nosti hänen auktoriteettiaan puhujana. Correa täydentää argumentointiaan vetoamalla vielä itseään korkeampaan auktoriteettiin Fidel Castron, mikä entisestään rakentaa Correan *ethosta* puhujana. Fidel on langettanut tuomionsa OAS-järjestöstä jo aikaisemmin, joten Correan kritisoidessa samaista järjestöä hänen argumenttinsa takana on kuuluisan vallankumousjohtajan hyväksyntä.

Taitavana puhujana Correa ymmärtää realiteetit ja Latinalaisen Amerikan geopolitiittisen sijainnin Yhdysvaltojen alapuolella. Ajalla pelaamiseen sisältyy erilaisia tilaisuuksia, jotka erottavat politiikalle tunnusomaisen pelivaran eli kontingenssin käyttämisen mahdollisuuksia (Palonen 2000, 195). Correa pelaa ajalla, eikä anna tarkkaa aikamäärettä sille, milloin OAS-järjestö poistuisi pelistä ja Celac nousisi tilalle. Hän määrittelee tämän keskipitkäksi aikaväliksi, joka ei käytännössä tarkoita tai anna mitään konkreettista tarttumapintaa. Toisin sanoen Correa jättää tämän asian tulevaisuuteen, jossa tällä on mahdollista politikoida yhä uudelleen.

Solísin tapa argumentoida Yhdysvaltojen läsnäoloa Latinalaisen Amerikan alueella eroaa Correan sekä Castron tavoista, kuten jo aiemmin on tullut esille. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että Solís olisi tyytyväinen Yhdysvaltojen läsnäoloon nyky päivänä tai että hän ei toivoisi muutosta vallitsevaan tilanteeseen.

Kuten edellä olevasta lainauksesta voi huomata, Solís ei suorasanaisesti hyökkää Yhdysvaltoja tai OAS-järjestöä vastaan mutta tekee argumentoinnillaan selväksi, että tulevaisuudessa Latinalainen Amerikka Celac-järjestön johdolla toivoo muita kumppaneita vierelleen. Solís kaipaa yhteistyötä muun muassa EU:n, Kiinan ja Venäjän kanssa. Perustamisestaan lähtien Celac on tavoitellut tiivistä yhteistyötä EU:n kanssa. Hyvänä esimerkkinä vuonna 2015 pidetty huippukokous EU:n ja Celacin välillä (Kennedy & Beaton 2016). Solísin toiveesta huolimatta yhteistyö ei ole kuitenkaan puhjennut täyteen kukkaan. Kiina on omalta osaltaan ottanut merkittäviä harppauk-

⁷ Uskomme, että Celacin pitäisi keskipitkällä aikavälillä korvata OAS, joka ei koskaan toiminut tarkoituksenmukaisesti ja joka on tänä päivänä anakronistisempi kuin koskaan. Fidel kutsui sitä iskevästi "siirtokuntien ministeriöksi".

sia Latinalaisen Amerikan suuntaan pumpaten sinne suuria summia rahaa investointien muodossa. Olen tarttunut Kiinan merkitykseen ja rooliin Latinalaisessa Amerikassa ja Celac-järjestössä tarkemmin toisessa analyysiosuudessa.

Ya se abieron las puertas; ahora debemos cruzar los umbrales y concretar las agendas que como región queremos desarrollar con otros mecanismos de coordinación y concertación política o bien países y regiones, como lo son la Unión Europea, la ASEAN, China, Rusia, la India o Sudáfrica. (Solís 2015.)⁸

Asioiden tahallinen sanomatta jättäminen voi viestittää yleisölle enemmän kuin niiden ääneen lausuminen. Kaikkea ei tarvitse todeta ääneen, jotta ihmiset ymmärtäisivät, mistä on kyse. Ei ole sattumaa, että Solís jättää nykyhetken ja tulevaisuuden kuvista yhteistyön Yhdysvaltojen kanssa mainitsematta ja painottaa muita järjestöjä ja maita, joiden kanssa Celac haluaisi rakentaa kestäviä liittoja. Yhdysvallat jätetään tästä alueiden ja maiden listauksesta tahallisesti ulkopuolelle, mikä kertoo siitä, että Latinalainen Amerikka Solísin mukaan ei kaipaakaan enää pohjoisen naapurin läsnäoloa. Martin mainitsee teoksessaan *anastrophes* yhtenä trooppina eli tapana käyttää tiettyjä sanoja (Martin 2014, 77). Edellä mainitulla troopilla tarkoitetaan sitä, miten puhuja voi muuttaa lauseen rakenteen runolliseen muotoon, joka edesauttaa lauseen mieleenpainuvuutta ja vaikuttavuutta (Martin 2014, 76). Yllä olevasta lainauksesta huomaamme, miten Solís puhuu auenneista ovista ja ylitettävistä kynnyksistä jopa runolliseen sävyyn. Yleisön mielenkiinto saadaan varmasti herätettyä ja esitetty argumentti painuu paremmin mieleen, kuten Martin muotoilee asian. Huomion arvoista on se, että ovien ollessa auki ja kynnyksiä ylitettäessä toisella puolella ei nähdä enää Yhdysvaltoja käsi ojossa tervehtimässä.

Nykyhetkeen perustuvissa argumenteissa Yhdysvaltoja vastaan on myös Castron argumentointi muuttanut jokseenkin muotoaan. Solísin tapaan Castro ei suoraanaisesti hyökkää Yhdysvaltoja vastaan, vaan piilottaa sanomansa erään ideologian taakse. Kun Latinalaisen Amerikan valtioita johtava kreoliyläluokka alkoi rakentaa liberalistisen ideologian pohjalta ”moderneja” kansallisvaltioita maanosan kansalliseen identiteettiin jäi samalla kytämään ajatus ”suuresta isänmaasta” Patria Grandesta (Pakkasvirta 2014, 228). Edellä mainittu käsite kattaa maantieteellisesti koko Latinalaisen Amerikan pois lukien Yhdysvallat, jota ei oteta osaksi ideaa Amerikan suuresta isänmaasta. Käsite syntyi itsenäistymistäisteluiden myötä ja sen henki elää edelleen nykypäivänä. (Rojas Aravena 2012.) Retoriikan näkökulmasta integraatioprosessiin liittyy yleensä Patria Grande -käsite. Eräänlainen esi-isien ääni, joka vakuuttaa, että onnistunut integroituminen koko alueella on välttämätöntä. (Malamud 2015.)

⁸ Ovet ovat jo auenneet; nyt meidän täytyy ylittää kynnykset ja määritellä agendamme. Miten haluamme kehittyä alueena koordinoitun ja poliittisen yhteisymmärryksen kautta, sekä muiden maiden ja alueiden kanssa, kuten Euroopan unionin, Kaakkois-Aasian maiden yhteistyöjärjestön, Kiinan, Venäjän, Intian tai Etelä-Afrikan kanssa.

...Una visión comun de la Patria Grande latinoamericana y caribeña que sólo debe a sus pueblos (Castro 2014).⁹

Wallersteinin mukaan ideologioita syntyy modernissa maailmanjärjestelmässä. Ideologiat eivät ole pelkästään tapa nähdä maailmaa, vaan poliittisia metastrategioita joita tarvitaan maailmassa, jossa poliittinen muutos on normaalia eikä poikkeuksellista. Ideologiat ovat poliittisia ohjelmia, joiden avulla on mahdollista käsitellä modernisuutta. Jokainen ideologia eli poliittinen ohjelma tarvitsee tekijän tai pääasiallisen poliittisen toimijan. (Wallerstein 2011, 1, 11.) Castro toimii Wallersteinin esiin tuomana poliittisena toimijana, joka käsittelee Patria Granden kautta nykyhetkeä. Castro herättää ajatuksen suuresta isänmaasta henkiin puhuessaan Celac-järjestöstä. Celac toimisi järjestönä, joka mukailisi suuren isänmaan toivetta yhtenäistää koko Latinalainen Amerikka. Patria Granden tuominen puheessa esiin herättää yleisössä varmasti tunteita, sillä kyseinen ideologia yhtenäisestä Latinalaisesta Amerikasta on ollut tapetilla jo vuosisatoja. Simón Bolívar tavoitteli yhtenäistämistä jo vuonna 1818; kaikkien amerikkalaisten tulisi kuulua yhden valtion alle koska olemme jo ennestään täydellisesti yhtenäisiä jokaisella tavalla (Salcedo-Bastardo 1983, 131).

Retoriikan teorian kautta katsottuna yllä oleva lainaus puheesta on myös herkullinen. Aikaisemmin Castro hyökkäsi ja kritisoi Yhdysvaltoja tuomalla esiin historiallisia tapahtumia ja niiden epäedullisuutta Latinalaisen Amerikan kannalta. Suorat historiasta kumpuavat piikit Yhdysvaltoja kohtaan ovat vaihtuneet epäsuoriksi Castron käsitellessä ja puhuessa nykyhetkestä. Usein tiettyjen tunnettujen lauseiden ja käsitteiden toistaminen poliittisissa puheissa hyväksytään yleisön puolesta juurikin niiden tunnettavuuden vuoksi (Martin 2014, 74). Itse argumentin pitävyys tai puheen pitäjän lupaus ovat toissijaisia seikkoja tässä tapauksessa (Martin 2014, 74). Patria Granden esiin tuomien toimii tällaisesta hyvänä esimerkkinä. Castron ei tarvitse puolustella sitä, koska se on jo niin laajasti hyväksytty ja omaksuttu ajatus Latinalaisessa Amerikassa. Latinalaisessa Amerikassa poliittisten, taloudellisten ja sosiaalisten toimijoiden välillä on lähes yleinen yksimielisyys alueellisten yhdentymisen suurista ja positiivisista eduista (Malamud 2015).

Saman ideologian tai ajatuksen pohjilta Castro antaa myös epäsuoran sivalluksen Yhdysvaltoja kohtaan. Puhuessaan suuresta isänmaasta ei ole sattumaa, että Castro muotoilee heidän olevan velvollisia vain kansoilleen. Sanat ovat ennalta harkittuja, joilla Castro viestittää siitä, että Patria Granden alle ei kuulu Yhdysvallat. Argumentin ydin piilee siinä, että nykyhetkeä ja etenkin tulevaisuutta eivät enää varjosta Yhdysvaltojen läsnäolo alueella. Latinalainen Amerikka olisi vihdoin ja viimein vapaa lunastamaan ja täyttämään Patria Granden odotukset. Castron käsitykset nykyhetkestä ja tulevaisuudesta ovat rauhanomaisia ja kauniita. Historia on kuitenkin

⁹ Yhteinen visio suuresta isänmaasta, Latinalaisesta Amerikasta ja Karibiasta mikä on velvollinen vain kansoilleen.

opettanut, että usein Latinalaisen Amerikan ja Yhdysvaltojen väliset sanaharkat ovat kääntyneet aseellisiksi, joita Castro on myös ollut todistamassa.

4.2 Argumentointi integraation puolesta

Argumenteilla integraation puolesta pyritään ensisijaisesti luomaan näkemys yhtenäisestä Latinalaisesta Amerikasta ja sen mukana tuomista hyödyistä. Olen jakanut argumentit integraation puolesta kahteen alalukuun. Ensimmäisessä alaluvussa olen käsitellyt alueellisia sisäpoliittisia argumentteja integraation puolesta ja toisessa alaluvussa alueellisia ulkopoliittisia argumentteja integraation puolesta.

4.2.1 Alueelliset sisäpoliittiset argumentit integraation puolesta

Castro, Correa ja Solís nostavat kukin vuorollaan sisäpoliittisia ongelmia ja kehityskohteita esille. Ongelmien ja kehityskohteiden käsittelyn jälkeen ratkaisuksi esitetään Celac-järjestöä ja sen mukana tuomia hyötyjä. Latinalaisen Amerikan rauha, kauppapolitiikka, talouden sääntely, koulutus, köyhyys, luonnonvarapolitiikka, työvoima ja tiede ovat esimerkkejä kehityskohteista, jotka tulevat esille kaikkien puheiden pitäjien argumentoinnissa. Lo Brutton ja Vásquez Salazarin mukaan eritoten luonnonvarojen ja sen mukana tuoman kaupan yhdentämisellä on suuri merkitys alueen onnistuneen integraation kannalta (Lo Brutto & Vásquez Salazar 2015). Puheiden pitäjien mukaan yhtenäisen alueellisen integraation kautta ratkaisut löytyisivät yllä mainittuihin kehityskohteisiin. Useat Latinalaisen Amerikan integraatiota tutkineet ovat tuoneet samanlaista näkemystä esille. Segovian mukaan 2000-luvulta lähtien Latinalaisessa Amerikassa on ollut suurta intoa poliittista ja taloudellista alueellista yhdentymistä kohtaan (Segovia 2013).

Rauha ja sen tavoittelu Latinalaisen Amerikan sisällä on teema, joka kulkee kaikkien kolmen puheen läpi. Correan, Solísin ja Castron retoriikassa rauha nostetaan itseisarvoksi, mutta samalla välineeksi, jonka avulla alueellinen integraatio on mahdollista. Sisäisesti konfliktierhään Latinalaisen Amerikan kannalta rauhan saavuttaminen olisi merkittävä askel kohti yhtenäisempää integraatiota (Bernal-Meza 2013).

La paz y el desarrollo son interdependientes e indisolubles. No puede haber paz sin desarrollo, ni desarrollo sin paz. Por eso nos hemos propuesto proclamar a nuestra region como una Zona de Paz... (Castro 2014.)¹⁰

Rauhan käsitteen esiin tuleminen Castron, Correan ja Solísin puheissa avaa tutkimuksen kannalta mielenkiintoisen väylän Galtungin teoretisointiin rauhasta. Galtungin

¹⁰ Rauha ja kehitys ovat toisistaan riippuvaisia ja purkamattomia. Rauhaa ei voi olla ilman kehitystä, eikä kehitystä ilman rauhaa. Sen vuoksi olemme ehdottaneet alueemme julistamista rauhan alueeksi.

mukaan rauhan käsite voi toimia itsessään jonkun ajettavan asian mahdollistajana. Rauhan käsitteen käyttäminen voi sinänsä olla rauhaa tuottava, millä luodaan yhteistä perustaa mahdollista tulevaisuutta ajatellen. Rauha voi toimia sekä yhdistävänä että erottavana tekijänä. (Galtung 1969.) Galtungia mukaillen Castro käyttää rauhaa ajettavan asian mahdollistajana ja samalla luo tällä perustaa tulevaisuutta varten. Rauha toimii Castrolle yhdistävänä tekijänä, jonka kautta hän pyrkii rakentamaan Latinalaisesta Amerikasta rauhan aluetta. Rauhan käsite avaa käyttäjälle mahdollisuuden politikointiin. Käsitteen hyödyntäminen on sidoksissa kontekstiin ja sitä on mahdollista muokata omien tarkoituksien mukaiseksi, kuten Castro tekee.

Retoriikan näkökulmasta Castron argumentointi on myös mielenkiintoinen. Castro puhuu alueellisesta rauhasta ja kehityksestä, jotka ovat linkittyneitä toisiinsa. Retorisesti huomio kohdistuu erityisesti siihen, kuinka Castro esittelee ja lanseeraa täysin uuden termin "La Zona de Paz". Martinin mukaa tätä kutsutaan *catachresiksi*, jolla tarkoitetaan täysin uuden termin tai käsitteen esittelyä. Tämä voi toimia keinona, joka luo yhteyden ryhmän välille. Uuden termin käyttäminen toimii eräänlaisena katalysaattorina uudennaiselle järjestykselle. (Martin 2014, 82.)

Castron mukaan Celac voisi toimia alueen sisäisen rauhan ja kehityksen takaa-jana. Yllä olevan lainauksen jälkeen Castro jatkaa puhettaan siitä, kuinka sisäiset konfliktit tulisi ratkaista rauhanomaisin ja laillisin keinoin alueen maiden kesken. Maailmanjärjestelmäteorian piirissä eri tutkijat ovat vuosikymmenten ajan nostaneet rauhan ja konfliktien merkitykset Latinalaisen Amerikan kehityksessä. Seersin mukaan Latinalaisessa Amerikassa on usein ollut pulmana se, että maat ovat hyvin herkästi valmiita käyttämään armeijaa ja sotilaallisia toimia konflikteissa (Seers 1981, 143). Tämä voi monesti johtaa alueen maiden sisäänpäin kääntymiseen ja hidastaa pyrki-myksiä alueelliselle yhdentymiselle (Seers 1981, 144 - 145). Seersin väite Latinalaisen Amerikan maiden herkkyydestä käyttää armeijaa ja sotilaallisia toimia konflikteissa on omalta osaltaan vanhentunut. Alueella on toki kapinoitu ja kapinat ovat kärjisty-neet sisällissodiksi, mutta 1940-luvun jälkeen suuria aseellisia konflikteja tai sotia ei ole ollut.

Castron esittelemä termi ja rauhan painotus integraatiokehityksessä pysyvät elossa niin Correan kuin myös Solísin puheissa. Huomioitavaa on myös se, että Celac on lisännyt omiin vuosisuunnitelmiinsa yhdeksi tavoitteeksi alueen sisäisen rauhan edistämisen.

Pero la paz, queridos compatriotas de Latinoamérica y el Caribe, no es sólo ausencia de guerra; la paz debe ser sobre toda presencia: presencia de justicia, dignidad, de oportuni-dades para todos. (Correa 2016.)¹¹

¹¹ Mutta rauha rakkaat Latinalaisen Amerikan ja Karibian maanmiehet ei ole pelkästään sodan puuttumista: rauhan on ennen kaikkea oltava läsnä oikeudenmukaisuudessa, ihmisarvoissa ja mahdollisuuksissa kaikille.

Correan yllä olevasta lainauksesta on luettavissa suorat yhtymäkohdat Galtungin käsitteeseen positiivisesta ja negatiivisesta rauhasta. Rauhan vastakohtana voidaan pitää väkivaltaa, joka on käsitteenä liitännäinen rauhaan. Vakiintunutta käsitystä rauhasta väkivallan puuttumisena voidaan pitää yhä relevanttina. Väkivallan määrittely on kuitenkin problemaattista, eikä yksiselitteistä. Rauhan kategorisointi tapahtuu väkivallan kategorisoinnin kautta. Henkilökohtaisella väkivallan puutteella viitataan negatiiviseen rauhaan ja rakenteellisen väkivallan puutteella positiiviseen rauhaan. Termien negatiivinen ja positiivinen rauha käyttäminen on Galtungin mukaan loogista. Henkilökohtaisen väkivallan puute ei johda positiivisesti määriteltyyn tilaan, kun taas rakenteellisen väkivallan puute viittaa sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja positiivisesti määriteltyyn tilaan. (Galtung 1969.) Correa puhuu selvästi rakenteellisen väkivallan kitkemisestä eli positiivisesta rauhasta ja sen tavoittelusta. Galtungin mukaan ihmiset rakentavat rakenteellista väkivaltaa omien intressiensä pohjilta. Tapana on esimerkiksi muodostaa yhteiskunnallisia järjestyksiä, jossa ihmiset asetetaan eri arvoihin ja asemiin. Näiden arvojen ja asemien kautta muodostetaan toisille mahdollisuus harjoittaa väkivaltaa alemman arvon ja aseman ihmisiä kohtaan. (Galtung 1969.)

Argumentoinnillaan Correa piirtää kuvan sisäpoliittisesti yhtenäisestä Latinalaisesta Amerikasta, jossa rauha itsessään ja sen mukana tulevat arvot ovat ensisijaisen tärkeitä. Celac on Correan mukaan keino tai mahdollistaja, jolla rauha olisi mahdollista säilyttää ja saada alue menestymään. Asia ei kuitenkaan ole täysin mutkaton, mikäli pohditaan Latinalaisen Amerikan sisäpoliittista dynamiikkaa. Kennedyn ja Beatonin mukaan Latinalaisen Amerikan alueellisuus rakentuu siirtomaa-aikaisten kielteellisten ja kulttuuristen samankaltaisuuksien perustalle, mutta nämä tekijät peittävät allensa merkittävät historialliset, poliittiset ja kulttuuriset erot (Kennedy & Beaton 2016). Hyvänä esimerkkinä Brasilian ja Argentiinan väliset jännitteet, jotka uhkaavasti yltyivät lähes ydinasekilpailuun 1970-luvulla.

Que nuestros trabajos en esta Cumbre nos alejen del camino de la soledad –que es el camino del pasado- para recorrer el camino de la comunidad, que es el camino del futuro, el camino que quiere la CELAC. Que nuestros pasos, divergentes otrora, se acerquen cada vez más a los ideales compartidos por quienes en todos los tiempos y desde todas las latitudes, buscaron afanosamente la paz sobre la guerra y procuraron la construcción de sociedades equitativas aún en contextos marcados por la violencia estructural y la exclusión social. (Solís 2015.)¹²

Latinalaisen Amerikan yhden tunnetuimman kirjailijan Gabriel García Márquezin romaani Sadan vuoden yksinäisyys on laajalti tunnettu teos. Romaani kertoo Buendíojen suvun merkillisestä elämästä paikassa nimeltä Macondo. Márquezin romaanin

¹² Työmme tässä huippukokouksessa loitontaa meidät yksinäisyyden polulta – polku joka on menneisyyttä – kulkekaamme yhteisön polulla, joka on tulevaisuuden polku, polku jolla Celac haluaa olla. Askeleemme, jotka olivat ennen erilaisia tulevat lähemmäksi ja lähemmäksi jaettuina ihanteita niille, jotka kaikkina aikoina ja kaikilta leveysasteilta etsivät ahkerasti rauhaa sodan sijasta ja pyrkivät rakentamaan oikeudenmukaisia yhteiskuntia jopa tilanteissa, joissa on osoittautunut olevan rakenteellista väkivaltaa ja sosiaalista syrjintää.

on katsottu kuvaavan oivallisesti Latinalaista Amerikkaa. Ei ole sattumaa, että Solís nostaa kahdesti puheessaan Márquezin esille. Solís viittaa suoraan Márqueziin puheen osiossa, joka edeltää yllä käyttämäni lainausta ja siteeraa hänen ajatuksiaan Latinalaisen Amerikan toiveista tulevaisuuden suhteen. Solís viittaa yllä olevassa lainauksessa sanoillaan Márqueziin puhuessaan yksinäisyyden polusta, joka on menneisyydessä ja rakentaa tästä uuden valoisamman polun tulevaisuuteen. Márquezin romaanissa yksinäisyys on kirjan läpileikkaava teema, oli kyseessä sitten yksittäisen ihmisen yksinäisyys tai yleisesti elämää ympäröivä yksinäisyys. Solísin argumentin ytimessä Latinalaisen Amerikan tulee jättää taakseen yksinäisyys ja suunnata yhteen Celac-järjestön alla. Solís ottaa lisäksi kantaa vielä rauhan puolesta, kuten Castro ja Correa. Solís tarjoaa Celac-järjestöä rauhan vaihtoehtona ja ilmaisee ytimekkäästi järjestön tarjoavan rauhaa jäsenilleen sodan sijaan. Martinia mukaillen puhuja voi tehdä tällaisella jaottelulla selvän eron vastakohtien välille, jota voidaan kutsua *anthithesikseksi* (Martin 2014, 76).

Politiikan aikakirjassa Lindroos käsittelee tulevaisuutta ja sen merkitystä politiikassa. Yllä olevasta lainauksesta on luettavissa, kuinka Solís painottaa askeleiden ottamista tulevaisuuden polulle Celac-järjestön johdolla. Lindroosin mukaan tulevaisuus on politiikassa luvattu aika (Lindroos 2000, 61). Tätä tulevaisuus on myös Solísille, joka selkeästi tavoittelee eron luomista menneen ja tulevan välille. Lindroosia mukaillen tulevaisuus voi muodostua iskusanaksi puhuttaessa esimerkiksi tulevaisuuden voimasta, toivosta tai taistelusta tulevaisuuden puolesta (Lindroos 2000, 61).

Martinin mukaan puhujalla on mahdollisuus kasvattaa omaa luonnettaan ja auktoriteettiaan vetoamalla johonkin korkeampaan asiaan tai auktoriteettiin (Martin 2014, 63 – 64, 74). Márquezin esiintuominen puheessa toimii hyvänä retorisenä koukuna lisätä argumenttien painoa ja näin ollen saada yleisö hyväksymään esitetty asia. Tiivistettynä Solísin argumentoinnissa sisäpoliittinen harmonia ja rauha ovat saavutettavissa alueen yhtenäisyyden kautta.

También necesitamos políticas laborales y de seguridad social regionales, para no caer en el absurdo de competir entre nosotros y sacrificar a nuestros trabajadores en los altares del capital internacional (Correa 2016).¹³

Yllä oleva lainaus Correan puheesta on varsin hedelmällinen maailmanjärjestelmäteorian linssin läpi katsottuna. Correa puhuu yhtenäisen alueellisen työ- ja sosiaaliturvapolitiikan puolesta ja samalla kritisoi kansainvälistä talousrakennetta. Modernissa maailmanjärjestelmässä kapitalistinen maailmatalous on rakentunut koko maailmaa koskettavan työnjaon pohjalta, missä keskus, semiperiferia ja periferia muodostavat omat taloudelliset alueensa ja tehtävänsä, luokkajärjestelmät, eri työvoiman hallinnan muodot ja hyötyvät tästä epätasa-arvoisesti (Wallerstein 1974, 162). Maailmantalous on rakennettu integroimalla maantieteellisesti suuria tuotantoprosesseja. Työnjako,

¹³ Tarvitsemme myös alueellista työ- ja sosiaaliturvapolitiikkaa, jotta emme ajaudu järjettömään kilpailuun keskenämme ja uhraa työntekijöitämme kansainvälisen pääoman alttareille.

pääoman hankkiminen ja jako eri taloudellisiin alueisiin perustuu epätasa-arvoiseen kaupankäyntiin. (Wallerstein 2000, 245, 268, 281 – 282.)

Correa kohdistaa kritiikkinsä juuri Wallersteinin esittelemää maailmanjärjestelmän toimintaa ja sen epätasa-arvoisuutta kohtaan. Latinalaisen Amerikan voidaan katsoa edustavan periferiaa tai osittain semiperiferiaa, jotka palvelevat keskuksia tuottamalla alemman tason esimerkiksi päivittäin käytössä olevia tuotteita ja raaka-aineita. Correa tahtoisi selvästi irtaantua tästä järjestelmästä tai ainakin vähentää riippuvuutta keskuksista yhdentämällä ja parantamalla alueellista työ- ja sosiaaliturvapolitiikkaa. Sanavalintana työntekijöiden uhraaminen kansainvälisen pääoman alttarilla on radikaali. Sanavalinnasta voidaan päätellä, että Correa toivoisi kapitalistisen järjestelmän sijaan sulkeutuneempaa taloutta tai ainakin taloutta, joka ei olisi niin riippuvainen Yhdysvalloista. Latinalaisen Amerikan alueellinen kehitys ja yhdentäminen työ- ja sosiaaliturvapolitiikan saralla ei ole täysin yksinkertaista toteuttaa. Palman mukaan alueen kehitys ja integraatio on haastavaa, koska taloudellinen kehitys ja teollistuminen ovat edenneet eri tahdilla Latinalaisessa Amerikassa (Palma 1981, 54 – 55). Palman argumentoinnista on vierähtänyt jo useampi vuosikymmen, mutta tilanne ei ole erityisesti muuttunut teollistumisen kannalta. Alueen maat ovat hyvin epätasa-arvoisessa asemassa toisiinsa nähden ja teollinen kehitys on eri tasoilla.

Correa jatkaa puheessaan Latinalaisen Amerikan polttavien kysymysten käsittelyä. Latinalaisessa Amerikassa on strategisesti merkittäviä luonnonvaroja. Fossiiliset mineraalit, vesi ja biologinen ekosysteemien monimuotoisuus ovat esimerkkejä näistä. Alueen runsaita luonnonvaroja pidetään yhtinä tärkeimpinä välineinä sisäisen integraation tavoittelussa. Luonnonvarojen valjastamista voidaan myös pitää merkittävänä keinona lisätä alueen roolia kansainvälisesti eritoten suhteessa Yhdysvaltoihin. (Lo Brutto & Vásquez Salazar 2015.) Luonnonvaroja ja energiatuotteita on pidetty alueella yhdentymisen katalysaattoreina, joilla voisi olla samankaltainen rooli kuin hiilellä ja teräksellä aikanaan Euroopassa (Malamud 2015). Ajatuksena Latinalaisen Amerikan runsaiden luonnonvarojen yhteisestä hyödyntämisestä ei olla kuitenkaan vielä edetty merkittäviin sopimuksiin. Vuonna 2008 perustettu Unasur on Brasilian liikkeellepanema hanke, jonka tavoitteena on ollut alueellinen yhentyminen luonnonvaroihin perustuen (Bernal-Meza 2013). Suuria edistysaskeleita ei olla pystytty ottamaan tämän asian suhteen ja Correa tarjoaakin Celac-järjestöä uudeksi väyläksi luonnonvarojen yhtenäistämisen toteuttamiseksi.

La gran diferencia de nuestra América con los países del sudeste asiático, por ejemplo –que tuvieron que aguantar largos períodos de explotación de su fuerza laboral–, son nuestros recursos naturales, cuyo uso adecuado nos permitirá desarrollarnos con soberanía. (Correa 2016.)¹⁴

¹⁴ Esimerkiksi suurena erona meidän Amerikan ja Kaakkois-Aasian maiden välillä on se, että heidän oli kestettävä pitkiä aikoja työvoimansa hyväksikäyttöä. Luonnonvarojemme asianmukaisella käytöllä meillä on mahdollisuus kehittyä suvereniteetilla.

Luonnonvarapolitiikkaa voidaan kutsua pitkäksi projektiksi alueella ottaen huomioon, että Prebisch on käsitellyt aihetta teoretisoinnissaan jo 1950-luvulla. Prebisch argumentoi, että luonnonvarojen tarkoituksenmukaisella käytöllä ja sen ympärillä olevaan teknologiaan, koulutukseen ja tutkimukseen panostamisella on mahdollista nostaa Latinalaisen Amerikan talouden tuottavuutta merkittävästi (Prebisch 1970, 195 – 196). Correa tarkoituksena on selvästi luoda integraatiota luonnonvarapolitiikan kautta. Edellisen lainauksen tavoin Correa kritisoi talousrakennetta puhuessaan työvoiman hyväksikäytöstä ja näkee luonnonvarapolitiikan keinona irtaantua taloudellisesta riippuvuudesta. Correa puhuu meidän Amerikasta ja meidän luonnonvaroista. Tällä pyritään luomaan kuvaa yhtenäisestä Amerikan mantereesta, yhdestä kansasta ja kaikille kuuluvista luonnonvaroista. Luonnonvarapolitiikan kautta tapahtuvassa integraatiossa on eittämättä omat haasteensa. Alueen valtioiden ja yritysten näkemykset luonnonvarojen hyödyntämisestä ovat vielä toistaiseksi kaukana konsensuksesta. Lisäksi muun muassa Kiinan suuri rooli alueella lisää epävarmuustekijöitä luonnonvarapolitiikan kautta integrointiin. Tulen palaamaan tähän tarkemmin seuraavassa luvussa. Celac-järjestön pyrkimys luoda integraatiota luonnonvarapolitiikan kautta on haasteellista, mutta ei mahdotonta ja onnistuessaan se voisi mahdollisesti muuttaa alueen roolia myös kansainvälisesti.

Köyhyys, aliravitsemus ja epätasa-arvo ovat Latinalaista Amerikkaa vaivaavia yhteiskunnallisia ongelmia. Kamppailua on käyty edellä mainittujen ongelmien kanssa jo pitkään. Celac on vuosien saatossa ottanut aktiivisesti kantaa näihin yhteiskunnallisiin ongelmiin. (Kennedy & Beaton 2016.) Castro, Correa ja Solís käsittelevät kukin puheissaan näitä aiheita ja pyrkivät tuomaan Celac-järjestön roolin esille kamppailussa kyseisiä alueen ongelmia vastaan. Vuoden 2020 Celacin agendassa äärimmäisen köyhyyden ja epätasa-arvoisuuden vähentäminen ovat tärkeimpiä tavoitteita. Agendan mukaan Latinalainen Amerikka on yksi maailman epätasa-arvoisimmista alueista.

En ese sentido, no exagero al afirmar que no hay prioridad mayor que garantizar la sostenibilidad de las políticas que, en los próximos años, nos conduzcan finalmente a derrotar el hambre y la miseria en nuestra región (Solís 2015).¹⁵

Jokainen poliittinen puhe pitää sisällään pääväitteen, josta yleisö pyritään vakuuttamaan (Martin 2014, 62). Läpi puheensa Solís nostaa esille tärkeitä aiheita, mutta aliravitsemuksen ja muiden epätasa-arvoisuuksien päihittäminen ovat selkeästi agendan listan kärjessä. Aliravitsemus ja muut kehittyviin maihin usein liittyvät ongelmat ovat tosiasia Latinalaisessa Amerikassa ja Solís viittaakin näiden ongelmien laajuuteen puhumalla yhteisesti meidän alueesta. Tarkoituksena on käydä yhdessä taistoon ongelmia vastaan Celac-järjestön alla. Käytännön toimet tai suunnitelmat jäävät kuitenkin

¹⁵ Tässä mielessä en liioittele, kun vakuutan, että ei ole tärkeämpää prioriteettia kuin julkisen politiikan kestävyuden takaaminen, mikä tulevana vuosina johtaa meidät lopulta aliravitsemuksen ja kurjuuden päihittämiseen alueellamme.

Solísilta esittämättä. Celac on järjestönä allekirjoittanut ja ollut käynnistämässä useita aloitteita muun muassa aliravitsemuksen, köyhyyden ja lukutaidottomuuden puolesta, mutta toistaiseksi aloitteet eivät ole edenneet merkittäviin toimiin (Kennedy & Beaton 2016). COVID-19-pandemian myötä lisääntynyt epätasa-arvo, köyhyys ja aliravitseminen Latinalaisessa Amerikassa eivät helpota Celacin tulevaisuuden pyrkimyksiä vähentää koko aluetta koskevia ongelmia.

4.2.2 Alueelliset ulkopoliittiset argumentit integraation puolesta

Celac-järjestö on motivoitunut nousemaan kansainvälisesti merkittäviin toimijoihin, mikä on ilmeisestä Castron, Correan ja Solísin retoriikassa. Järjestön tavoitteena on edustaa Latinalaista Amerikkaa kansainvälisessä politiikassa, puhua yhtenäisellä äänellä ja täten vahvistaa asemaansa monikansallisten järjestöjen ja maiden silmissä (Bernal-Meza 2013). Järjestön heikohko institutionaalisuus ja alueen suurten maiden omat intressit kansainvälisessä politiikassa ovat hidastaneet näitä pyrkimyksiä (Segovia 2013). Keskusteluissa on väläytelty mahdollisuutta siitä, että Meksiko ja Brasilia alueen suurina maina voisivat muodostaa järjestön sisälle vahvan tandem, joka johdaisi sekä ulko- että sisäpoliittista toimintaa (Malamud 2015).

Solís argumentoi puheessaan, kuinka Celac on aktiivisesti ollut rakentamassa ulkopoliittisia suhteita eri järjestöihin ja maihin. Tätä voidaan pitää keinona vahvistaa järjestön asemaa kansainvälisesti ja samalla luoda vahvoja poliittisia sekä kaupallisia suhteita.

Hemos fortalecido también la dimensión multilateral de la CELAC al procurar la puesta en ejecución de modalidades de coordinación con las instituciones regionales u subregionales, así como con países e instancias extra regionales. Tal es evidenciado por el lanzamiento del foro con la Republica Popular de China y lo hará próximamente el que se establecerá con la Unión Europea y otros actores globales. Ello ha acontecido porque creemos en esos procesos y esperamos que continuen fortaleciéndose y profundizándose cada año. Hemos sido proactivos y seguimos comprometidos con la llamada "interdependencia positiva" la cual fomentamos y favorecemos como una de las principales tendencias de las relaciones internacionales contemporáneas. (Solís 2015.)¹⁶

Celac on perustamisestaan saakka pyrkinyt rohkeasti solmimaan suhteita erityisesti Kiinan ja EU:n kanssa. EU on aiemmin ollut Latinalaisen Amerikan tärkein kauppakumppani ja humanitaarisen avun osalta merkittävä tarjoaja. Viimeisten vuosien aikana Kiina on ohittanut EU:n tärkeimpänä kauppakumppanina. Lisäksi Celacin ja

¹⁶ Olemme myös lujittaneet Celacin monenvälistä ulottuvuutta pyrkimällä panostamaan koordinaationmenettelyjen toteuttamiseen alueellisten ja osa-alueellisten instituutioiden kanssa, sekä maiden ja alueen ulkopuolisten toimielinten kanssa. Tästä todisteena on foorumin käynnistäminen Kiinan kanssa ja seuraavaksi EU:n ja muiden globaalien toimijoiden kanssa. Tämä on tapahtunut, koska uskomme näihin prosesseihin ja toivomme niiden vahvistuvan ja syventyvän vuosi vuodelta. Olemme olleet ennakoivia ja jatkamme sitoutumista ns. Positiiviseen keskinäiseen riippuvuuteen, jota edistämme ja suosimme yhtenä ensisijaisena kansainvälisten suhteiden suuntauksena.

EU:n välinen yhteistyö on hiipunut. (Lijnders & Minto 2020.) Solís huomioi yllä olevassa lainauksessa myös alueen olemassa olevat järjestöt ja instituutiot kuten esimerkiksi Unasurin, eikä sivuuta yhteistyötä alueen muiden järjestöjen kanssa. Tämä seikka on nähtävissä myös Correan ja Castron puheissa.

Solísin argumentoinnista on löydettävissä linkkejä dos Santosin ajatuksiin Latinalaisen Amerikan asemasta kansainvälisessä politiikassa. Dos Santos tuo kirjassaan esille uusien ”nousevien jättien” merkityksen Latinalaisen Amerikan kehitykselle ja keinona ottaa pesäeroa Yhdysvalloista, sekä siihen liittyvästä taloudellisesta riippuvuussuhteesta. Kiina, EU, Japani ja Intia edustavat dos Santosin mukaan uusia jättejä, joiden kanssa Latinalaisen Amerikan tulisi käydä rohkeasti kauppaa ja rakentaa keskeisiä poliittisia liittoja nyt ja tulevaisuudessa. (dos Santos 2011, 285 – 289.) Solís pyrkii argumentoimaan, kuinka uusien suhteiden luominen on Celacille ja näin ollen järjestön alla oleville maille ensisijaisen tärkeää ja hyödyttävää. Järjestön yhteistyö esimerkiksi Kiinan ja EU:n kanssa mahdollistaa kansainvälisen roolin kasvun, mitä yleisössä varmasti tuetaan.

Yllä olevassa lainauksessa Solís nostaa mielenkiintoisen termin tai kenties luokittelun esille. Kyseessä oleva termi tai luokittelu on ”positiivinen keskinäinen riippuvuus”, jolla voidaan olettaa, että Solís viittaa esimerkiksi Kiinaan sekä EU:hun ja näiden toimijoiden kanssa olemassa olevaan yhteistyöhön. Kuten on tullut jo esille, Kiina on yksi merkittävimmistä kauppakumppaneista useille Latinalaisen Amerikan maille, mutta tätä suhdetta ja sen dynamiikkaa on kuitenkin hyvä pohtia hieman tarkemmin.

Kiinalaisomisteiset yritykset ovat tulleet ryminällä useille eri talouden sektoreille Latinalaisessa Amerikassa. Rahaa ja investointeja on tuotu runsaasti ja alueen maat ovat eittämättä päässeet hyötymään tästä. Kyseessä ei kuitenkaan ole puhdas hyväntekeväisyys, eikä kiinalaisten alati kasvavaan läsnäoloon alueella tulisi suhtautua täysin varauksetta. (Creutzfeldt 2019). Kattavat luonnonvarat sekä tietoliikenne eritoten 5G-verkkojen rakentamisen osalta ovat olleet ja tulevat olemaan suuria intressejä kiinalaisille Latinalaisessa Amerikassa. Koronapandemian myötä Kiina on myös aktiivisesti ollut tukemassa useita alueen maita muun muassa koronavirusrokotteiden ja muiden terveydenhuollollisten tarvikkeiden toimittamisen kautta. Kiinan yrityksistä lahjoa alueen maita ja sitä kautta luoda syvempiä ja taloudellisesti edullisempia suhteita on noussut keskustelua. Yhteistyön syventyessä Latinalaisen Amerikan tulisi olla tarkkana sen suhteen kuinka suureksi Kiinan rooli kasvaa alueen markkinoilla ja kuinka suhde Solísin mainitsemien positiivisen ja negatiivisen keskinäisen riippuvuuden välillä tulee näyttämään.

Aikaa on mahdollista käyttää poliittisena välineenä puheissa, kuten aiemmin aineiston analyysissä on tullut esille. Solís valjastaa tämän käyttöönsä alla olevassa lainauksessa. Solís rakentaa ajan kautta yhteyden Celac-järjestön kansainvälisen roolin kasvattamiseen.

Una hora nueva signada por una incursión global asertiva e inteligente, que genere propuestas propias y estratégicas en el plano internacional. Una hora nueva que desprovista de timidez, inseguridad o temor, coloque a nuestros países en la palestra de un mundo cuya interrelación ya no es un mero ejercicio de retórica sino una obligación para bloques geopolíticos que, como el nuestro, están llamados a jugar un papel internacional creciente en las próximas décadas. (Solís 2015.)¹⁷

Kansainvälisessä politiikassa aika yhdistetään usein muutoksen käsitteeseen. Tässä kontekstissa aikaa voidaan pitää eräänlaisena selkeyttävänä tekijänä. (Aaltola 2000, 147 – 150.) Solís argumentoi uuden ajan puolesta, missä Latinalainen Amerikka Celacjärjestön johdolla irtautuu vanhoista tottumuksista ja on velvoitettu ottamaan suurempi rooli kansainvälisessä politiikassa. Palosta mukaillen aika on toiminnan instrumentti, se ei vain kulu, vaan sillä on mahdollista ”pelata” (Palonen 2000, 195). Solís pelaa juuri ajalla ja nostaa käsitteen ”uusi aika” toiston avulla merkitykselliseen asemaan argumentoinnissaan. Lindroos ja Palonen käsittelevätkin teoksessaan, kuinka aikakäsitteiden käyttö oman politiikan legitimoinnin välineinä on ajan retoriikkaa (Lindroos & Palonen 2000, 16). Retorisesti tarkasteltuna Solísin argumentointi on varsin rikasta ja vakuuttavaa, johon yleisön on helppo yhtyä. Mielenkiintoista on myös se, kuinka Solís yllä olevassa lainauksessa kiistää pelkän retorisen sanahelinän ja vetoaa velvoitteeseen. Toisin sanoen, sanojen on aika muuttua teoiksi, joilla tehdään merkityksellistä tulevaisuutta Latinalaisen Amerikan kannalta.

Vuosikymmenten ajan Latinalainen Amerikka on ollut yhden askeleen päässä saavuttamassa suurempaa roolia kansainvälisesti. Uupuva askel on kuitenkin aina osoittautunut liian suureksi harppaukseksi, jota ei olla pystytty ottamaan. Alueen geopolitiittinen sijainti ja Yhdysvaltojen presens ovat omalta osaltaan olleet hidastamassa kehityskulkua. Tästä huolimatta kansainvälisen roolin kasvattaminen joko yksittäisten maiden osalta tai koko Latinalaisen Amerikan osalta on toive, joka elää vahvasti alueella (Byron 2014).

Castro keskittyy puheessaan pääosin Yhdysvaltoihin ja sen negatiiviseen vaikutukseen Latinalaisessa Amerikassa, kuten läpi aineiston analyysin on käynyt ilmi. Castro ottaa kuitenkin kantaa Celacin kansainväliseen rooliin myös ilman Yhdysvaltoja. Solísin tavoin myös Castro painottaa puheessaan useaan otteeseen muiden alueellisten järjestöjen, kuten Alban ja Mercosurin merkitystä ja puhuu järjestöjen harmonisen yhteiselon puolesta. Castron argumentointi kansainvälisen roolin ja toimijuuden puolesta ja sen kasvattamisesta on astetta varovaisempaa kuin Solísin, mikä käy ilmi alla olevasta lainauksesta.

¹⁷ Uusi aika jota leimaa vaikuttava ja älykäs globaali hyökkäys, joka luo omat strategiset ehdotukset kansainvälisellä tasolla. Uusi aika joka kiistää ujuden, epävarmuuden ja pelon sekä asettaa maamme maailman näyttämölle, jonka keskinäinen suhde ei ole enää pelkkää retoriikkaa, vaan velvoite geopolitiittisille ryhmittymille kuten meille, jotka on kutsuttu ottamaan kasvava kansainvälinen rooli tulevina vuosikymmeninä.

Poco a poco, vamos creando una Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños que hoy se reconoce como representante legítima de los intereses de América Latina y el Caribe (Castro 2014).¹⁸

Martinia mukaillen Castron argumentointi Celac-järjestön kansainvälisestä roolista noudattaa retorisesti loogista polkua lähtökohdasta lopputulokseen (Martin 2014, 57 – 59). Castro kannattaa selvästi järjestön kansainvälisen roolin kasvattamista, mutta argumentoinnista paistaa läpi prosessiin vaadittava pitkäjänteisyys. Muutos vielä institutionaalisesti hauraasta järjestöstä kansainvälisen politiikan pelikentän merkittäväksi tekijäksi on pitkä. Martinin mukaan puhujalla on mahdollisuus luoda vastakaista argumentointia puheen sisällä (Martin 2014, 55 – 56). Omalla tavallaan Castro puhuu ensin rauhallisesti luomisprosessista mutta kääntäen argumenttinsa kuitenkin siihen, kuinka Celac tunnustetaan jo kansainvälisesti Latinalaisen Amerikan edustajaksi. Castron argumentointi järjestön kansainvälisen roolin kasvattamisesta eroaa näin ollen osittain Solísin melko päättäväisestä tyylistä argumentoita.

Realistisesti tarkasteltuna Celac on järjestönä ottanut askeleita eteenpäin kohti roolia Latinalaisen Amerikan kansainvälisenä edustajana ainakin jollakin tasolla. Meksikon pitäessä hallussaan tällä hetkellä järjestön presidenttiyttä se on ajanut voimakkaasti suhteiden vahvistamista Kiinan ja EU:n kanssa. EU ja Celac yhteistyötä vahvistettiin viime vuoden lopussa muun muassa uudella strategisella suunnitelmalla, joka kattaa vuodet 2021-2023. Suunnitelmassa on panostettu esimerkiksi alueiden väliseen tutkimukseen ja tiedon vaihtoon sekä innovaatioihin infrastruktuurin ja globaalien haasteiden osalta. (EU-CELAC 2021-2023 Strategic Roadmap.) Kiinan osalta Celac on panostanut useisiin uusiin toimintaryhmiin ja yhteistyöhankkeisiin. Celac-järjestön ja Kiinan välille on perustettu muun muassa säännölliset ministeritaso- tapaamiset, tieto- ja innovaatiofoorum sekä kansalliset koordinaatiotapaamiset. (China-CELAC Forum.) Celac-järjestöllä on vielä matkaa kuljettavana koko alueen edustajaksi, mutta oikeita askelia on onnistuttu ottamaan.

Correa on määritellyt puheessaan viisi päätavoitetta Celac-järjestölle. Viimeinen ja tärkein tavoite Correan mukaan liittyy järjestön kansainvälisen roolin kasvattamiseen. Correa puhuu maailmassa esiintyvistä jaosta eri blokkeihin. Kyseinen argumentointi geopolittisista blokeista avaa mahdollisuuden tutkia ja peilata Correan argumentointi maailmanjärjestelmäteorian kautta.

Desarrollar y potenciar nuestro papel como bloque regional. Este eje es al que considero el más importante, porque el mundo del futuro será un mundo de bloques. (Correa 2016.)¹⁹

¹⁸ Luomme pikkuhiljaa Latinalaisen Amerikan ja Karibian järjestöä, joka tänä päivänä tunnustetaan Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen lailliseksi edustajaksi.

¹⁹ Alueellisen blokkimme roolin kehittäminen ja parantaminen. Pidän tätä tärkeimpänä tavoitteenamme, koska tulevaisuuden maailma on blokkien maailma.

Wallersteinin mukaan nykyistä maailmaa ja tulevaisuutta kuvaa moninapaisuus, jossa eri valtiot ja alueelliset toimijat muodostavat liittoumia. Kyseiset liittoumat perustuvat taloudellisen hyödyn tavoittelemiseen, voiton maksimointiin kapitalistisessa maailmantaloudessa ja sotilaalliseen varustautumiseen. (Wallerstein 2000, 439 – 442.) Correa puhuukin yllä olevassa lainauksessa maailmasta, joka on jakautunut eri blokkeihin. Yhtenä geopolitiittisena blokkina olisi luontevasti Latinalainen Amerikka. Toiveena olisi kasvattaa Latinalaisen Amerikan roolia Celac-järjestön alaisuudessa ja kuten Solís ja Castro argumentoivat luoda kestäviä suhteita ja liittoja muiden maiden ja järjestöjen kanssa. EU:ta on pidetty Celac-järjestön toimesta eräänlaisena malliesimerkkinä alueellisesta integraatiosta ja yhtenäisen toimijakuvan rakentamisesta, mitä Celac tavoittelee Latinalaisen Amerikan osalta. EU on toki onnistunut jossain määrin alueellisessa poliittisessä ja taloudellisessa integraatiossa. Toisaalta ulkopoliittisesti yhtenäisen toimijakuvan rakentaminen ei ole ollut samanlainen menestystarina edes EU:n osalta. Realistisesti arvioituna Celac-järjestöllä on vielä matkaa alueellisen ulkopoliittikan yhtenäistämässä, mutta ainakin jollakin tasolla tämä voisi onnistua ja mahdollistaa alueelle suurempaa roolia kansainvälisesti.

5 LOPPUPÄÄTELMÄT

Tutkimuksessani olen käsitellyt Latinalaisen Amerikan integraatiota Celac-järjestön pro-tempore presidenttien puheiden kautta. Tarkoitukseni on ollut analysoida puheita retoriikan ja maailmanjärjestelmäteorioiden läpi katsottuna. Castro, Correa ja Solís ovat kukin vuorollaan esittäneet argumentteja, joiden tarkoituksena on ollut vakuuttaa yleisö Latinalaisen Amerikan integraatiosta Celac-järjestön kautta. Puheiden pitäjien argumentoinnissa oli havaittavissa yhtäläisyyksiä ja samantapaista argumentointia, mutta myös eroavaisuuksia. Tutkimus osoittautui muun muassa edellä mainittujen yhtäläisyyksien ja eroavaisuuksien vuoksi hedelmälliseksi. Retorinen analyysi sekä aineiston peilaaminen maailmanjärjestelmäteoriaan toimivat oivina työkaluina, joiden avulla aineistosta löytyi runsaasti analysoitavaa. Integraatio Latinalaisessa Amerikassa Celac-järjestön kautta ei missään nimessä ole vielä valmis, mikä oli nähtävissä aineistosta ja sen analysoinnista. Tämä itsessään teki tutkimisesta rikasta ja samalla ovia avaavaa mahdollista lisä- ja jatkotutkimusta varten.

Hain aineiston analyysini kautta vastauksia tutkimuskysymyksiini, jotka olivat seuraavat: millaisilla argumenteilla puheiden pitäjät pyrkivät vakuuttamaan yleisönsä Yhdysvaltojen negatiivisesta vaikutuksesta integraatioon ja millaisilla argumenteilla puolletaan alueen integraatiota. Argumentaatio Yhdysvalloista ja sitä vastaan pohjautui sekä historiallisiin että nykyhetken argumentointiin. Argumentoinnin tarkoituksena oli luoda selkeää pesäeroa Yhdysvaltoihin ja sen hallinnoiman OAS-järjestön valtaan Latinalaisessa Amerikassa. Pesäeroa luotiin muun muassa tuomalla esille historiallisia tapahtumia, jotka ovat olleet epäedullisia Latinalaiselle Amerikalle, painottamalla Patria Grande -ideologiaa sekä yhtenäistä latinalaisamerikkalaista identiteettiä. Näiden keinojen avulla luotiin legitimitettä Celac-järjestön toiminnalle. Retorisesti puheiden pitäjien argumentointi oli taitavaa ja sanomaa pyrittiin vahvistamaan muun muassa toiston, runollisuuden ja rationaalisuuden avulla.

Castron ja Correan argumentointi oli suoraa ja kritiikki Yhdysvaltoja ja OAS-järjestöä kohtaan oli selvästi osoitettua. Lisäksi yleisön tunteita pyrittiin selkeästi herättämään. Molemmat nostivat maailmassa esiintyvän epätasa-arvoisuuden esille ja tästä

oli löydettävissä selviä yhtymäkohtia maailmanjärjestelmäteoriaan. OAS-järjestön toimivuutta kritisoitiin ja tätä tuettiin esimerkiksi esittämällä retorinen kysymys siitä, miksi Latinalaisen Amerikan asioista tulisi keskustella Washingtonissa. Solís argumentointi Yhdysvalloista erosi verrattain Castrosta ja Correasta. Solís toki myöntää argumentoinnissaan Yhdysvaltojen vaikutuksen alueella, mutta osoittaa syyttävää sormea Latinalaisen Amerikan poliittisen ja taloudellisen eliitin suuntaan. Solís pyrki myös selvästi painottamaan yhteistyötä muiden maiden ja järjestöjen kuin Yhdysvaltojen kanssa. Pohjimmiltaan Castron, Correan ja Solís argumentoinnissa Yhdysvaltoja kohtaan oli kyse selkeiden vastakkaisuuksien luomisesta Celac-järjestön ja Yhdysvaltojen sekä OAS-järjestön välille ja oman Latinalaisen Amerikan identiteetin vahvistaminen.

Alueen integraatiota Celac-järjestön kautta puolletaan useilla argumenteilla, jotka ovat kietoutuneita Latinalaisen Amerikan kannalta tuttujen teemojen ympärille. Muun muassa rauhalla, luonnonvarapolitiikalla ja kansainvälisen toimijakuvan vahvistamisella puheiden pitäjät pyrkivät vakuuttamaan yleisönsä integraation positiivisista vaikutuksista Celac-järjestön kautta. Rauhan esiin tuleminen aineistosta avasi myös tutkimuksen kannalta mielenkiintoisen aspektin Galtungin teoretisointiin rauhasta. Rauha esitetään puheiden pitäjien kautta itseisarvona ja mahdollistavana tekijänä, jonka kautta integraatiota alueella on suotavaa toteuttaa. Celac toimisi alueen sisäisen rauhan ja kehityksen takaajana. Toisin sanoen integraatio Celac-järjestön avulla takaisi myös rauhaa alueelle, mikä mahdollisesti rauhoittaisi sisäisesti eräiden tutkijoiden mielestä konfliktierkkää Latinalaista Amerikkaa. Castro esittelikin tähän liittyen termin "La Zona de Paz", jonka tarkoituksena oli eräänlaisen uuden aikakauden aloitus Latinalaisessa Amerikassa ja sen integraatiossa.

Integraatio luonnonvarapolitiikan kautta nousi useaan otteeseen esille aineistosta ja puheiden pitäjien argumentoidessa integraation tuomista eduista. Puheiden pitäjät näkivät Latinalaisen Amerikan kattavat luonnonvarat mahdollisuutena yhtenäistää alue. Kuten aiemmin on tullut jo ilmi, luonnonvarapolitiikka ja sen kautta integraatio on paljon debatoitu aihe alueen suhteen. Celac-järjestö epäilemättä näkee luonnonvarat mahdollisuutena integroitua tiiviimmin ja samalla nostaa Latinalaisen Amerikan roolia kansainvälisesti. Luonnonvarapolitiikkaan vaikuttaa useampi tekijä alueella. Latinalaisen Amerikan luonnonvarojen käytön suhteen on olemassa eriäviä mielipiteitä alueen maiden, yritysten ja uutena toimijana Kiinan välillä.

Kansainvälisen toimijakuvan vahvistaminen ja ennen kaikkea Latinalaisen Amerikan esiin tuleminen kansainvälisen politiikan areenalle ovat toiveita, jotka ovat eläneet jo kauan alueella. Aineistosta kävi ilmi, kuinka Celac-järjestön kirkkaana toiveena on puhua yhtenäisellä äänellä kansainvälisesti ja panostaa monenvälisiin suhteisiin esimerkiksi Kiinan ja EU:n kanssa. Puheiden pitäjien argumentoinnin takana kansainvälisen toimijakuvan vahvistamisesta on selkeä viesti, jonka kautta yleisö pyrittiin vakuuttamaan; integrointi nyt ja tulevaisuudessa Celac-järjestön kautta mahdollistaa Latinalaisen Amerikan toiveen puhua yhtenäisellä äänellä kansainvälisesti.

Tutkimukseni tuotti lisää kysymyksiä Latinalaisen Amerikan integraatiota kohtaan ja jättää ehdottomasti oven auki jatkotutkimukselle. Celac-järjestö on tuonut oman mausteensa Latinalaisen Amerikan integraatioon, jota on rakennettu ja tutkittu jo useampi vuosikymmen. Celac on ottanut monia oikeita askelia integraatiossa ja käsittelee järjestönä ajankohtaisia asioita, jotka koskettavat Latinalaista Amerikkaa. Järjestö käsittelee useita alueellisia ulkopoliittisia ja sisäpoliittisia asioita unohtamatta Yhdysvaltojen roolia. Yhtenä selvänä haasteena voidaan nähdä selvien painopisteiden hahmottaminen sekä alueen suurten maiden sitouttaminen tiukemmin Celac-järjestön toimintaan. Kiinan läsnäolo ja kasvava merkitys Latinalaisessa Amerikassa on itsessään jo mielenkiintoinen mahdollinen jatkotutkimuksen aihe. Lisäksi Kiinan merkitys Celac-järjestölle ja koko alueen integraatiolle tarjoaa rutkasti tutkittavaa. Kahden suurvallan läsnäolo alueella tulee varmasti vielä luomaan mielenkiintoisia keskusteluja alueen integraatiosta.

Täydellistä integraatiota on vaikea tavoitella, sillä sen koko olemassaolo on kyseenalaistettavissa. Se ei kuitenkaan tarkoita, ettei arvokas alueellinen ja kansainvälinen yhteistyö integraation puolesta olisi tarkoituksenmukaista uudenlaista tulevaisuutta ajatellen. Solísin sanojen myötä ovet ovat jo auenneet; nyt meidän täytyy ylittää kynnykset ja määritellä agendamme. Tältä pohjalta Celac-järjestön on hyvä jatkaa työtään Latinalaisen Amerikan integraation kannalta.

LÄHTEET

Tutkimusaineisto:

Castro Ruz, Raul. 28.01.2014. Palabras de apertura de General de Ejército Raul Castro Ruz. http://www.sela.org/media/3200462/t023600005616-0-palabras_del_general_raul_castro_en_la_ii_cumbre_de_la_celac.pdf

Correa Delgado, Rafael. 27.01.2016. Discurso del Presidente de inauguración de la IV Cumbre de la CELAC. <http://www.sela.org/media/3204260/inauguracion-de-la-iv-cumbre-de-la-celac.pdf>

Solís, Luis Guillermo. 25.02.2015. Discurso del Presidente Luis Guillermo Solís para inaugurar la III Cumbre de Jefes de Estado y de Gobierno de la CELAC. http://www.sela.org/media/3203758/discurso_del_presidente_luis_guillermo_solis_para_inaugurar_la_iii_cumbre_de_jefes_de_estado_y_de_gobierno_de_la_celac.pdf

Tutkimuskirjallisuus:

Aaltola, Mika. 2000. "Lumottu aika. Peli, aika ja kansainvälinen politiikka Wittgensteinin valossa". Teoksessa: Lindroos, Kia & Palonen, Kari (toim.) Poliitiikan aikakirja. Ajan politiikan ja politiikan ajan teoretisointia. Vastapaino, Tampere, 129 - 157.

Bernal-Meza, Raul. 2013. Modelos o esquemas de integración y cooperación en curso en América Latina. (UNASUR, Alianza de Pacifico, ALBA, CELAC): una mirada panorámica. Ibero-Amerikanisches Institut Preußischer Kulturbesitz, Berlin, 1 - 22.

Biegon, Rubrick. 2017. *The United States and Latin America in the Trans-Pacific Partnership: Renewing Hegemony in a Post-Washington Consensus Hemisphere?* SAGE, Los Angeles, 81 - 98.

Byron, Jessica. 2014. *A Caribbean perspective on regionalism: What role for Celac?* Centro de Investigaciones de Economía Internacional, Universidad de la Habana. *Revista Cubana de Economía Internacional*, Havana.

Creutzfeldt, Benjamin. 2019. "Overcoming the Greatest Distance: China in Latin America." Teoksessa: Daniel Johanson, Jie, Li & Tsunghan Wu (toim.) *New Perspectives on China's Relations with the World, National, Transnational and International*. E-International Relations Publishing, Bristol, 134 - 141.

De La Barra, Ximena & Della Buono, R.A. 2016. *From ALBA to CELAC toward' another integration?* Routledge, London, 32 - 36.

Dos Santos, Theotônio. 2002. *La teoria de la dependencia: Balance y perspectivas*. Penguin Random House Grupo Editorial, Madrid.

Dos Santos, Theotônio. 2011. *Imperialismo y dependencia*. Fundación Ayacucho, Caracas.

Galtung, Johan. 1969. *Violence, Peace and Peace Research*. *Journal of Peace Research*, 167 - 191.

Galtung, Johan. 1971. *A Structural Theory of Imperialism*. *Journal of Peace Research*, 81 - 117.

Kennedy, Denis & Beaton, Brian. 2016. *Two Steps Forward? Assessing Latin American Regionalism Through CELAC*. *Latin American Policy*. Wiley Onlinen Library, Hoboken, 52 - 79.

Kettunen, Harri & Vuola, Elina. 2014. *Latinalainen Amerikka: Ihmiset, kulttuuri, yhteiskunta*. Vastapaino, Tampere.

Lijnders, Willem & Minto, Jevon. 2020. *Is China reconfiguring the political relationship between the European Union (EU) and the Community of Latin American and Caribbean States (CELAC)?* IFAIR, Berlin.

Lindroos, Kia & Palonen, Kari. 2000. *Politiikan aikakirja. Ajan politiikan ja politiikan ajan teoretisointia*. Vastapaino, Tampere.

Lindroos, Kia. 2000. "Nykyisyyden politiikkaa. Walter Benjaminin ja Paul Virilion aika". Teoksessa: Lindroos, Kia & Palonen, Kari (toim.) *Politiikan aikakirja. Ajan politiikan ja politiikan ajan teoretisointia*. Vastapaino, Tampere, 59 – 80.

Malamud, Carlos. 2015. *Regional Integration and Cooperation in Latin America: Diagnosis and Proposals*. SAGE, Los Angeles, 92 – 120.

Martin, James. 2014. *Politics & Rhetoric: A critical introduction*. Routledge, London.

Muno, Wolfgang & Brand, Alexander. 2014. Farewell to leadership? Ideas of hegemony and counter-hegemony in the Americas. SAGE, Los Angeles, 375 – 393.

Neruda, Pablo. 1974. *Confieso que he vivido: Memorias*. Editorial Seix Barral, Barcelona.

Pakkasvirta, Jussi. 2014. "Latinalaisamerikkalaisten kansakuntien synty". Teoksessa: Kettunen, Harri & Vuola, Elina (toim.) *Latinalainen Amerikka: Ihmiset, kulttuuri, yhteiskunta*. Vastapaino, Tampere, 227 – 245.

Palma, Gabriel. 1981. "Dependency and Development: A critical Overview". Teoksessa: Seers, Dudley (toim.) *Dependency theory: A critical reassessment*. Frances Pinter, London, 20 – 79.

Palonen, Kari. 2000. "Ajanpeluusta ajallapeluuseen. Weberiläinen näkökulma politiikan käsitteistön temporalisoitumiseen". Teoksessa: Lindroos, Kia & Palonen, Kari (toim.) *Politiikan aikakirja. Ajan politiikan ja politiikan ajan teoretisointia*. Vastapaino, Tampere, 195 – 221.

Prebisch, Raul. 1970. *Change and Development, Latin America's Great Task*. Inter-American Development Bank, Washington.

Salcedo-Bastardo, J.L. 1983. *Simón Bolívar. The hope of the universe*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Paris.

Seers, Dudley. 1981. *Dependency theory: A critical reassessment*. Frances Pinter, London.

Suárez-Salazar, Luis. 2012. *The Current Crisis of US Domination over the Americas*. SAGE, Los Angeles, 179 – 193.

Sutter, Robert, G. 2012. *Chinese Foreign Relations, Power and Policy since the Cold War: Third Edition*. Rowman & Littlefield Publishers, Lanham.

Segovia, Daniela. 2013. *Latin America and the Caribbean: Between the OAS and CE-LAC*. *European Review of Latin American and Caribbean Studies*. Centre of Latin American Research and Documentation, Amsterdam, 97 – 107.

Vauhkonen, Jouni. 2000. "Tulevaisuus ja edistykseellisyys. Ajan ulottuvuudet Bertrand de Jouvenelin mukaan". Teoksessa: Lindroos, Kia & Palonen, Kari (toim.) *Politiikan aikakirja. Ajan politiikan ja politiikan ajan teoretisointia*. Vastapaino, Tampere, 103 – 127.

Vivares, Ernesto, Torres-Lombardo, Paul & Cvetich, Kristina. 2014. "Enfoques y Cárceles Conceptuales en el Entendimiento de los Nuevos Regionalismos Latinoamericanos". Teoksessa: Álvarez, Isabel & Bonilla, Adrián (toim.) *Desafíos estratégicos del regionalismo contemporáneo: CELAC e Iberoamérica*. Perspectiva Digital S.A., San José, 21 – 46.

Wallerstein, Immanuel. 1974. *The Modern World-System: Capitalist Agriculture and the Origins of the European World – Economy in the Sixteenth Century*. Academic Press, New York.

Wallerstein, Immanuel. 1989. *The Modern World-System: The Second Era of Great Expansion of the Capitalist World – Economy, 1730-1840*. Academic Press, New York.

Wallerstein, Immanuel. 2000. *The Essential Wallerstein*, New Press, New York.

Wallerstein, Immanuel. 2011. *The Modern World-System: Centrist Liberalism Triumphant, 1789-1914*. University of California Press, California.

